

СВАБОДА Загад — «знізіць курс»

Забаронена 24 лістапада 1997 г.

У нядзелю — свята БНР

Часы, калі ўвесь «шматмільённы савецкі народ» дружна адзначаў адзіныя для ўсіх святы, засталіся ў мінулым. Цяпер у кожнай постсавецкай краіны — свае святы. А калі браць Беларусь, дык адна са своеасаблівасцяў нашага сучаснага жыцця ў тым, што адметныя дні, якімі азначаюцца розныя гістарычныя падзеі, выклікаюць дыяметральна супрацьлеглыя ацэнкі і меркаванні. Не з'яўляецца выключэннем і 80-гадовы юбілей БНР, які прыпадае на 25 сакавіка.

«Лідары БНР: 80 гадоў супраць народа», — буйнымі літарамі сцвярджаецца на ўчарашнім нумары афіцыйнай «Народнай газеты». «Вяртанне БНР — наш гістарычны шанец», — лічыць Зянон Пазняк.

Гэта — скарыніны пункты погляду. Але ўся дэмакратычная апазіцыя, якая не прымае цяперашняга рэжыму і дамагаецца адстаўкі дыктатара, збіраецца адзначыць 80-я ўгодкі БНР. У нядзелю, 22 сакавіка, у Мінску адбудзецца дазволена ўладамі святочны мерапрыемства (збор удзельнікаў а 12-й гадзіне на плошчы Я. Коласа, шэсце — да Опернага тэатра, дзе і адбудзецца мітынг). Нацыянальны аргкамітэт па святкаванні Дня незалежнасці заклікае людзей з розных рэгіёнаў краіны прыехаць у гэты дзень у сталіцу і прыняць удзел ва ўрачыстасцях. Шэраг мерапрыемстваў пройдзе і ў іншых гарадах Беларусі, а таксама ў Вільні, Нью-Йорку, Варшаве, Маскве — паўсюль, дзе жыве беларуская дыяспара.

Падчас апошняй сустрэчы з журналістамі Лукашэнка заклікаў апазіцыю: «Ну, адзначце гэта па-людску!» Што ж, пастараемся.

Вадзім КАЗНАЧЭЎ, Альгерд НЕВЯРОЎСКИ

Беларусь набліжаецца да НАТО?

Савет міністраў выдаў пастанову аб адкрыцці ў Бруселі пастаяннага прадстаўніцтва Беларусі пры НАТО. Мяркуюцца, што яго ўзначаліць ваенны аташэ беларускай амбасады ў Бельгіі Анатоль Кастэнка.

Як вядома, афіцыйны Мінск сапсаваў адносіны з усімі еўрапейскімі структурамі пасля антыканстытуцыйнага рэфэрэндуму. Адкрыццё прадстаўніцтва НАТО яшчэ не азначае пацяпленне ва ўзаемаадносінах з заходнімі краінамі. На ўчарашнім брыфінгу намеснік міністра замежных справаў Мікалай Бузо падкрэсліў, што ў нас не будзе нейкай асобнай установы, і патлумачыў з'яўленне прадстаўніцтва ўдзелам Беларусі ў сумеснай з НАТО праграме «Партнёрства дзеля міру». Па словах Бузо, «нам хочацца не праз пасрэднае, а напямую атрымаць гаранты бяспекі».

У кастрычніку мінулага года генсек Паўночнаатлантычнага альянсу Хаўер Салана меўся прыехаць у Беларусь. Аднак візіт быў перанесены на няпэўны тэрмін у сувязі з рашэннем Еўрасаюза аб увядзенні санкцыяў адносна Беларусі. Дату прыезду Салана ў Мінск пакуль не могуць назваць у МЗС, гэтак жа як час падпісання «спецыфічнага» пагаднення аб супрацоўніцтве з НАТО.

Алесь ДАШЧЫНСКИ

Шарэцкага прызнаюць

Арганізацыя па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе (АБСЕ) запрасіла дэлегацыю Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 13-га склікання ўдзельнікаў у 7-й штогадовай сесіі Асамблеі, якая пройдзе з 7 па 10 ліпеня ў Капенгагене.

Аб гэтым гаворыцца ў запрашэнні, якое атрымаў старшыня Вярхоўнага Савета Сямён Шарэцкі. Запрашэнне ад імя старшын Парламенцкай Асамблеі АБСЕ Хав'ера Руперэса падпісаны генеральны сакратар гэтай міжнароднай арганізацыі Р. Спенсер Олівер.

На думку С. Шарэцкага, такім чынам АБСЕ яшчэ раз пацвердзіла сваю пазіцыю ў адносінах да Вярхоўнага Савета 13-га склікання як адзінага легітымнага заканадаўчага органа Беларусі.

БелаПАН

«Звычайнага прэзідэнта» пабачылі чэхі

Па запрашэнні чэшскай Харты-77 кінарэжысёр Юрый Хашчавацкі і рэжысёр мінскага тэатра «Вольная сцена» Валерый Назынскі на мінулым тыдні наведалі Прагу.

Паездка была прымеркаваная да паказу фільма Ю. Хашчавацкага «Звычайны прэзідэнт» па другім канале чэшскага тэлебачання. Некалькі дзён запар па TV ішлі анонсы гэтага фільма, а напярэдадні прэм'еры адбылася прэс-канферэнцыя Хашчавацкага для журналістаў чэшскіх і заходніх СМІ. Пасля паказу «Звычайнага прэзідэнта» яго аўтар выступіў у прамым эфіры самай папулярнай у Чэхіі інфармацыйна-аналітычнай тэлепраграмы і распавёў шматмільённай чэшскай тэлеаўдыторыі аб становішчы ў Беларусі.

Хашчавацкі і Мазынскі як прадстаўнікі беларускай Харты-97 сустрэліся ў Празе з храніцелямі чэшскай Харты-77. Чэшскія калегі паведамілі беларусам, што ўсе асобы, якія ў 1977 годзе падпісалі гэтую праваабарончую канвенцыю, выказалі жаданне далучыцца да Харты-97. Іхнія подпісы ў бліжэйшы час будуць урачыста перададзены ў Празе прадстаўнікам беларускай Харты.

Альгерд НЕВЯРОЎСКИ

Беларусь выходзіць з валютнага крызісу вельмі простым шляхам: прэзідэнт Лукашэнка загадаў знізіць да 20 сакавіка курс долара на наўным рынку да 42.000 рублёў.

Распараджэнне прэзідэнта паведаміў банкірам старшыня праўлення Нацыянальнага банка Геннадзь Алейнікау на нарадзе 17 сакавіка з удзелам кіраўнікоў камерцыйных банкаў. Маўляў, прэзідэнт перакананы, што ва ўсім павінны камерцыйныя банкі, якія паддаліся паніцы і сталі наўмысна завышаць курс замежнай валюты ў абменных пунктах і на міжбанкаўскім рынку, таму ім і даручаецца выправіць становішча.

Зразумела, што беларускія банкі былі вымушаны падпарадкавацца волі Рыгоравіча, і ўжо ў аўторак курсы ў абменных пунктах не былі вышэй за 47.000 рублёў за долар, у сераду — 45.000 рублёў, у чацвер — 43.000. Зразумела, што «чорны» рынак не звяртае вялікай увагі на загады Рыгоравіча, таму ў гэтыя дні кошт долара ў валютчыкаў знаходзіўся на ўзроўні 48.000—49.000 рублёў. У выніку, на рынку аднавілася становішча, якое назіралася да снежня мінулага года — купіць валюту ў абменных пунктах проста немагчыма.

Яшчэ больш складаная сітуацыя назіраецца на міжбанкаўскім валютным рынку, дзе гандлююць безнаўнымі доларамі. Там працягваецца рэзка хістанні каціровак. Напрыклад, у аўторак курс долара рэзка падняўся да

60.000 рублёў, пасля чаго ў сераду таксама рэзка абваліўся да 53.000—54.000 рублёў. І хутчэй за ўсё гэтыя хістанні будуць працягвацца.

Рэч у тым, што спробы атрымаць расійскія грошы на падтрымку беларускага рубля скончыліся няўдачай. Беларускай дэлегацыі адмовілі ў Дубніні (кіраўнік расійскага Цэнтрабанка), і

Чубайс. Прышлося вяртацца з Масквы ні з чым. Калі ж Аляксандр Лукашэнка вырашыў сам заняцца справай выбівання грошай, яму было адмоўлена ў сустрэчы з Ельцыным па прычыне хваробы апошняга. Дарэчы, хвароба не замінае расійскаму кіраўніку сустрэцца з людзьмі, асабліва з тымі, якія не просяць грошай.

Алесь САДОЎСКИ

Пра што людзі пішуць прэзідэнту

Ёсць у нашай краіне такі шчаслічык, які атрымлівае лісты на сваё імя цэлымі мяхамі. А імя гэтага шчаслічыка — Аляксандр Лукашэнка. За мінулы год ён атрымаў аж 37 тысячаў 335 лістоў — больш, чым па сто на дзень.

Канешне, мы добра разумеем, што чытаць чужыя лісты — кепска і вельмі некультурна. Але раскрывем невялікую таямніцу: прэзідэнт у нас — чалавек заняты, амаль увесь час у яго займае спорт, а таксама дзяржаўныя справы. Вось і даручае ён чытаць адрававаную яму пошту людзям са сваёй адміністрацыі. А тыя потым рыхтуюць спецыяльную даведку, каб Аляксандр Рыгоравіч ведаў, з кім жа ён перапісваўся, каму што пісаў і г.д. Рэдакцыя нашай газеты ўдалося атрымаць копію такой даведкі (за 1997 г.), якая падпісаная шэфам адміністрацыі Мясніковічам.

Пра што ж людзі пішуць прэзідэнту?

Амаль усе скардзяцца на жыццё. Замест таго, каб нечым парадаваць Аляксандра Рыгоравіча, пішуць пра кепскую працу райвыканкама альбо ЖЭСа. А то і проста пра суседзях, якія дапеклі.

Як вынікае з даведкі, на першым месцы ў рэйтынгу зваро-

таў да прэзідэнта пытанні, што так ці інакш датычацца жылля. Адзін піша, што дваццаць гадоў не даюць кватэру, а другі не можа жыць без лазні, якая ўжо некалькі гадоў была закрытая на рамонт у Гомелі. Відаць, больш няма каму паскардзіцца, што лазня не працуе — вось і пішуць прэзідэнту. А той моці кінучь свой любімы спорт (альбо думкі пра будучыню Беларуска-Расійскага саюза) і сам заняцца яе рамонтам.

На другім месцы — скаргі на дзейнасць судовай і праваахоўных органаў. Болей 7.000 чалавек выказалі ў лістах сваю незадаволенасць судамі, следствам або вынесеным прысудам. 867 чалавек звярнуліся да прэзідэнта з просьбай аб памілаванні, амністыі альбо датэрміновым вызваленні. Але дарэмна. Як мы ўжо паведамылі, Аляксандр Лукашэнка яшчэ ні разу нікога не памілаваў.

Трэцяе месца па шкале заклочана расійскай займае сацыяльная абарона і пытанні, звязаныя з аплатай працы, — болей за 6.400 чалавек напісалі пра гэта прэзідэнту. Людзі скардзяцца на несвоечасовую выплату зароботнай платы, пенсію, дапамогу па інваліднасці і г.д. Ясна, што падобныя лісты павінны чытаць не-

хта іншы, а не Рыгоравіч. Бо прэзідэнт перакананы і хваліцца нават расіянам, што ў Беларусі нічога такога няма. Было б проста бесчалавечна пазбаўляць яго такоі светлай ілюзіі.

Паасобку стаяць лісты да Лукашэнка ад жыхароў іншых краінаў. Летась Аляксандр Рыгоравіч атрымаў 2.123 лісты з далёкага і блізкага замежжа, што амаль удвая больш, чым у 1996 годзе. СНОўцы пішуць Лукашэнку, каб падтрымаць ягоныя намаганні па адраджэнні СССР, некаторыя нават просяцца пажыць у цудоўную краіну Беларусь. «Далёкія» замежнікі крываюць палітыку прэзідэнта і патрабуюць ад яго захоўваць правы чалавека, вызваліць палітычных вязняў і г.д. Але складальнікі даведкі берагуць прэзідэнцкія нервы і тактоўна не ўгадваюць у даведцы пра такія лісты.

Пазнаёміўшыся з даведкай, так і хочацца сказаць: людзі! Пашкадуйце вы Аляксандра Рыгоравіча! Не пішыце яму, што ў вас цяжкае жыццё, няма кватэры, зарплату не плацяць, працёк кран і збег сабака! Лепш парадыце яго нечым добрым, светлым, каб яму было прыемна чытаць. Тады, можа, ён палюбіць вас. А вы яго. І ўсё будзе добра!

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Прэм'ер Сяргей Лінг сустрэўся з журналістамі, каб патлумачыць прычыны фінансавага крызісу, даць справаздачу аб прынятых захадах па яго спыненні і запэўніць, што росту коштаў урад не дапусціць.

Прычыны абвалу беларускага рубля Лінг ведае: «Гэта была яўная палітычная акцыя», — заявіў ён. Па словах Лінга, нагу беларускаму рублю падставілі праціўнікі інтэграцыі, якія «перанеслі свае варожыя дзеянні з палітычнага на эканамічнае поле».

Ужо пачалі разбірацца з тымі, хто падняў кошты на тавары. Па словах прэм'ера, пакарання 488 адказных работнікаў, сярод іх два міністры. Магазінам загадалі не прымаць тавары, кошты на якія беспадстаўна павысіліся за апошнія дні. «Цэны мы вернем назад і абвальнага павелічэння не дапусцім», — гарантаваў Лінг. Між тым, ён прызнаў, што паступовае павышэнне цэнаў ішло і будзе ісці, у адпаведнасці з інфляцыяй. «Але раней за цэны будуць расці заробкі», — запэўніў Сяргей Лінг.

Цікавыя прызнанні прагучалі наконот узаемаадносінаў з Расіяй. Аказваецца, інтэграцыя з Расіяй — гэта сущальныя прэтэнзіі, канфлікты ды непаразуменні. Толькі што Беларусь атрымала ад сваёй саюзніцы чарговы падарунак (пэўна да гадавіны «саюза двух»): на 30% скарачаюцца пастаўкі газу. Беларусь вінна Газпраму ўжо амаль 200 мільёнаў долараў, але грошай не плаціць, таму яе і вырашылі пакараць.

Умовы мытнага саюза таксама не выконваюцца: «Устанавілі перад Смаленскам пасты і абкладаюць падаткамі тых, з каго мы ўжо ўзялі што трэба». Мала таго, у Беларусі патрабуюць пералічыць у расійскую казну тыя 40 мільёнаў долараў падаткаў, якія беларускія мытнікі сабралі ў мінулым годзе з гандляроў, што едуць у Расію. «Да нас праз Расію таксама едуць, з той жа Японія», — узгадаў беларускі прэм'ер, які, пэўна, яшчэ знаходзіцца пад уражаннем алімпіяды ў Нагана. Карацей кажучы, нам не плацяць, і мы пачакаем.

Алег ГРУЗДЗІЛОВІЧ

А. Лукашэнка: «Сядуць усе...»

Па словах А. Лукашэнка і за апошні час у Беларусі арыштаваны 58 чалавек «з вялікімі партфелямі».

Так заявіў прэзідэнт на сустрэчы з журналістамі 17 сакавіка. Рыгоравіч пакуль не ведае, колькі чалавек яшчэ «пацягнуць за сабой гэтыя людзі», аднак, ён запэўніў: «Сядуць усе, хто вінаваты». Пры гэтым А. Лукашэнка лічыць, што «тут няма ніякай дыктатуры, ніякага аўтарытарызму». Менавіта гэтыя людзі, на думку прэзідэнта, «паліваюць яго гразю і спрабуюць шантажыраваць». Прэзідэнт таксама ўпэўнены, што Беларусь выйдзе з крызісу раней за іншыя краіны, паколькі ў нас «няма вялікіх жулікаў, якія раскрадаюць дзяржаву».

БелаПАН

Рэдкі выпадак

*Суд апраўдаў
дэпутата*

і журналіста

Валерыя Шчукіна

Яго судзілі ў мінулую се-
раду ў Ленінскім райсудзе
г. Мінска. Шчукін абвінавач-
ваўся ў тым, што арганіза-
ваў несанкцыянаваны мі-
тынг каля будынка Мінска-
га абласнога суда, дзе судзілі
Аляксея Шыдлоўскага і
Вадзіма Лабковіча. Акрамя
таго, міліцыянт сцвярджа-
лі, што ён аказаў супраціў-
ленне падчас затрымання.
Аднак, заслухаўшы супярэч-
лівыя паказанні ахоўнікаў
парадку, а таксама сведка
з боку дэпутата, суддзя Це-
рашкова прыйшла да вы-
сновы, што Шчукін ніякіх мі-
тынгаў не арганізоўваў. Як
журналіст ён проста цікавіў-
ся думкамі людзей, што
сабраліся каля суда, аднос-
на вынесенага хлопцам
прыговору, і падначаленыя
намесніка начальніка Ленін-
скага РАУС маёра Міклуша
не мелі ніякага права за-
трымліваць Шчукіна.

Альгерд НЕВЯРОЎСКИ

Адамовіч, Хадыка, Шарамет і іншыя ствараюць Беларускаю асацыяцыю вязняў

Сёння ў Беларусі ніводзін грамадзянін не можа адчуваць сябе
дастаткова абароненым. Улады сістэматычна парушаюць правы
грамадзянаў на свабоду слова, сходаў, дэманстрацыяў. Разбура-
юцца эканоміка, культура, традыцыі беларускага этнасу, нацыяналь-
ная беларуская школа, падае узровень жыцця людзей. Пад уздзе-
яннем вонкавых і ўнутраных антыбеларускіх сілаў ідзе разбуранне
Беларусі як незалежнай дзяржавы.

Ужо тысячы людзей пацярпелі ад рэпрэсіў рэжыму — былі збі-
тыя ў час мірных акцыяў пратэсту, аштрафаваныя на вялікія сумы
грошай, кінутыя за краты, мусілі з'ехаць у эміграцыю.

Прычына палягае ў тым, што ў 1994 годзе да ўлады прыйшоў
рэжым, няздолны не толькі вырашыць праблемы краіны, але на-
ват зразумець іх. Замест працы па вывадзе Беларусі з крызісу на-
роду прапануюць бясконцыя авантуры, якія яшчэ больш пагарша-
юць становішча. Каб схаваць сваю няздольнасць кіраваць незалеж-
най краінай, рэжым спрабуе адных людзей абалваніць, а другіх за-
палохаць. Усё часцей гэта спрабуюць зрабіць праз жорсткі крими-
нальны пераслед — людзей без законных на тое падставаў кідаюць
у турмы. Цяпер у следчым ізалятары Мінска ўтрымліваюцца Аляк-
сей Шыдлоўскі, Вадзім Кабанчук.

У гэтых умовах мы, людзі, якія аднойчы ўжо прайшлі праз пера-
след уладаў, вырашылі стварыць Беларускаю асацыяцыю вязняў
лукашэнкаўскага рэжыму.

Нашыя мэты: дапамога ўсім людзям, якія пацярпелі ад рэпрэсіў
з 1994 года да цяперашняга часу; падтрымка палітычных зняволе-
ных і іх сем'яў; інфармаванне міжнароднай супольнасці пра пару-
шэнні правоў чалавека ў Беларусі.

Славамір АДАМОВІЧ, Аляксей КАВАЛЬ, Рыгор КІЙКО, Вадзім ЛАБКОВІЧ,
Уладзімір ЛЫСКО, Анатоль САРОКІН, Вячаслаў СІЎЧЫК, Юрый
ХАДЫКА, Аляксандр ЦІШУК, Павел ШАРАМЕТ (Усіх зацікаўле-
ных просім звяртацца па тэл.: 233-50-12)

Сёння — Дзень Бомбы

**Нядаўна Беларускае тэлебачанне паспрабавала
напалохаць свет «збойным» матэрыялам пра тое, што
ў Беларусі ёсць усе магчымасці распачаць вытворчасць
уласнай ядзернай зброі. Ініцыятыву айчынай тэлевізіі
горача падтрымаў «Грамадзянскі форум» —
маладзёжная арганізацыя Аб'яднанай
грамадзянскай партыі.**

«Чым больш у жыцці святая, тым яно больш вясялае!» — выра-
шылі маладыя лібералы. І пастанавілі: абвясціць 20 сакавіка свя-
точным днём — і з гэтай нагоды правесці цэлы комплекс мерапры-
емстваў пад агульнаю назваю «Дзень Бомбы». Чаму менавіта 20
сакавіка? «А чаму б і не?» — слушна адказалі маладыя лібералы.

Свята сапраўды абяцала быць вясельым. Планаваліся народныя
гуляні ад традыцыйнага месца сталічных мітынгаў — Операга
тэатра — з заходам у амбасады ЗША, Расіі і Вялікабрытаніі. А пас-
ля абеда меркаваўся паход у пасёлка Сосны, дзе знаходзіцца Ін-
стытут ядзернай энергетыкі (той самы, які, па версіі БТ, і прызваны
стаць расаднікам адлаваднай зброі ў Беларусі). Як паведаміла прэс-
служба «Грамадзянскага форуму», у Соснах «павінна было адбыць-
ца грандыёзнае, непаўторнае і загадкавае шоу «Атамная феерыя». Маладыя лібералы збіраліся правесці карнавальнае шэсце — з та-
атралізаванай дзэяй, прыбамбасамі накшталт цацкавых бомбаў і
грозым лозунгам «Бомбу — у масы!»

Але Мінгарвыканкам, не абцяжарваючы сябе матывацыяй, шэс-
це па Мінску не дазволіў. Тым не менш, паход па амбасадах усё ж
адбудзецца — праўда, ужо не ў форме шэсця. «Грамадзянскі фо-
рум» падрыхтаваў петыцыю, у якіх просіць Б.Клінтана, Б.Ельцына і
Т.Блэра пацвердзіць абавязальнасць сваіх дзяржаваў быць гаран-
тамі бяспекі Беларусі. Дамоўленасць з амерыканскай і брытанскай
амбасадамі наконт прыёму маладых лібералаў была дасягнутая
папярэдне.

Нарэшце, хацелася б спадзявацца, што гэта была не апошняя спра-
ба апазіцыйнай моладзі шукаць новыя формы правядзення мерап-
рымстваў і прыцягнення увагі да грамадскіх праблемаў. Традыцый-
ныя сумныя мітынгі, трэба прызнацца, ужо досыць надакучылі.

Вадзім КАЗНАЧЭЎ

Давай зарплату!

**На Магілёўскім электрарамонтным заводзе адбыўся
стыхийны мітынг.**

Гэты завод у асноўным працуе з калгасамі ды саўгасамі —
рамантуе электрарухавікі, трактарнае электраабсталяванне. За
апошнія два месяцы на заводзе назапасілася прадукцыі на 4,5
млрд. рублёў. Уся яна павінна была ўжо даўно патрапіць у кал-
гасы і саўгасы, але тыя не маюць грошай расплаціцца. У выніку
церпяць рабочыя. Як паведаміла кіраўнік прафкама завода На-
талля Жыгунова, большасць рабочых атрымалі «смешныя» зар-
робкі. Яна, напрыклад, атрымала толькі 1,5 мільёна рублёў.

Мітынгавала каля 100 чалавек з 300 работнікаў завода. Людзі
патрабавалі годных заробкаў і выказвалі незадаволенасць ад-
міністрацыяй прадпрыемства. Хваляванні рабочых удалося па-
гадзіць дзякуючы таму, што абласныя ўлады знайшлі 1,75 млрд.
рублёў на першасныя патрэбы. Але праблему гэта не вырашае.
Наталля Жыгунова лічыць, што хваляванні на заводзе могуць
паўтарыцца.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Чырвоны мэр супраць праваслаўнай капліцы

**Ужо не першы месяц праваслаўныя вернікі Бабруйска
змагаюцца з гарадскімі ўладамі, каб тыя дазволілі ім
закончыць будоўлю капліцы побач з могілкамі
на вуліцы Мінскай.**

Летась Бабруйскі гарвыкан-
кам дазволіў вернікам буда-
ваць капліцу. Людзі ахвярава-
лі свае грошы (больш за паў-
мільярда рублёў), і цяпер
фундамент будынка ўжо гато-
вы. Але чатыры месяцы таму
будоўля спынілася, і пакуль
невядома, ці будзе яна калі-
небудзь працягнутая.

Будучая капліца прыйшлася
не даспадобы бабруйскім
«кандовым» камуністам. Баб-
руйскі гаркам КПБ прыняў за-
яву, у якой выказвае гарачы
пратэст супраць узвядзення
капліцы. Камуністы тлумачаць
сваё абурэнне тым, што кап-
ліца будзеца побач з брац-
кай магілай савецкіх воінаў,
якія вызвалілі горад ад гітле-
раўцаў. Сярод воінаў, маўляў,
было шмат камуністаў і кам-
самольцаў, і ставіць капліцу
побач з іхняй магілай — гэта
«кашчунства і здзек». Акрамя
таго, пачуцці камуністаў вель-
мі крыўдзіць хрысціянскі крыж,

які будзе красавацца над кап-
ліцай, бо «пад такімі ж крыжа-
мі фашысцкія акупанты зніш-
чалі савецкіх людзей і раздзі-
ралі нашу Беларусь». Камуніс-
ты патрабуюць ад уладаў за-
бараніць будаваць капліцу і за-
будоўля спынілася, і пакуль
невядома, ці будзе яна калі-
небудзь працягнутая.

Будучая капліца прыйшлася
не даспадобы бабруйскім
«кандовым» камуністам. Баб-
руйскі гаркам КПБ прыняў за-
яву, у якой выказвае гарачы
пратэст супраць узвядзення
капліцы. Камуністы тлумачаць
сваё абурэнне тым, што кап-
ліца будзеца побач з брац-
кай магілай савецкіх воінаў,
якія вызвалілі горад ад гітле-
раўцаў. Сярод воінаў, маўляў,
было шмат камуністаў і кам-
самольцаў, і ставіць капліцу
побач з іхняй магілай — гэта
«кашчунства і здзек». Акрамя
таго, пачуцці камуністаў вель-
мі крыўдзіць хрысціянскі крыж,
член КПБ.

Спачатку ён катэгорычна за-
бараніў працягваць будоўлю,
якую сам калісьці дазволіў. Але
пад ціскам вернікаў, якія зару-
чыліся падтрымкай старшыні
Магілёўскага аблвыканкома
А.Кулічкова, бабруйскаму
мэру давалося змяніць сваё
рашэнне. Цяпер ён ужо не суп-
раць самой капліцы, а толькі
супраць яе памераў: няхай бы
яна была ў два разы меншая
— і ўсё добра. Але як можна
на ўжо гатовым фундаменце
паставіць капліцу ўдвая мен-
шую, гэта ўжо яго не турбуе.

Будзем спадзявацца, што
вернікам удалася знайсці ўпра-
ву на чырвонага мэра. Калі
яны ўжо дайшлі да «губерна-
тара» вобласці, то і вышэй
узняцца могуць, да прэзідэн-
та дайсці як да «адзінаверца»
— ён жа праваслаўны, хоць і
атэіст. А з гэзідэнтам лепей
не звязвацца. Пакуль жа бу-
доўля стаіць, і ад таго, ці ўдас-
ца Раманоўскаму сумясціць
свае ідэйныя перакананні з па-
садаў мэра Бабруйска, зале-
жыць далейшы лёс капліцы.

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

Канкурэнцыя за прылаўкам

Пра соль, гарэлку і прыватызацыю

Гродна: крама на калёсах.

лю накіраваная менавіта на
прыватныя. Начальнік га-
радскога ўпраўлення ганд-
лю і грамадскага харчаван-
ня Уладзімір Стома сцвяр-
джае, што большасць пару-
шэнняў выяўлена менавіта
ў прыватызаваных крамах.
Па ягоных словах, аблічва-
юць пакупнікоў цяпер най-
больш менавіта там, а не ў
дзяржаўным гандлі. Але са-
мае ўлюбёнае парушэнне,
якое кантралёрам найляг-
чэй выявіць, гэта — няпоў-
ны асартымент тавараў на
прылаўках. Адно прываты-
заваную краму з-за гэтага
ажно 20 разоў правяралі! А
да аднаго з самых салідных
гандлёвых дамоў горада —
«Баторыя» прычпіліся з-за
таго, што ў прадуктовым ад-
зеле скончыліся соль і цу-

кар. Уладзімір Стома зазна-
чае, што дзяржаўнай краме
такое «парушэнне» ніколі не
даравалі б, але адносна
прыватнікаў улады таксама
маюць адзін вельмі дзейс-
ны «рычаг» — пазбаўленне
ліцэнзіі на продаж спіртно-
га. Калі яе адабралі, можна
зачынаць краму, бо на хле-
бе і солі не заробіш. Летась,
праўда, ліцэнзію адбралі
толькі пару разоў, а ў 11
выпадках у якасці пакаран-
ня часова прыпынілі яе дзе-
янне.

Але некаторыя прываты-
заваныя крамы гінуць самі,
нават без пракурорскага
ўдзелу і арміі кантралёраў.
Адна вядомая ў горадзе фір-
ма, якая валодае двухпавяр-
ховым гандлёвым домам,
мела да нядаўняга часу яшчэ

адну краму і рэстаран, але
не здолела іх утрымаць.
Улады самі прызнаюць, што
на аўкцыёнах усё менш і
менш пакупнікоў і што, на-
ват набыўшы краму, некато-
рыя з іх ужо не маюць срод-
каў, каб яе адрамантаваць.
У такіх выпадках улады пры-
мушаюць перапрадаць
аб'ект, але здараецца, што
ў новага ўласніка таксама не
хапае грошай, каб адчыніць
краму. Такім чынам, тарма-
зіць прыватызацыю дапама-
гае тое, што ў беларусаў
няма вялікіх сродкаў альбо
яны баяцца імі рызыкаваць.
А што датычыць замежнікаў,
дык, па словах гарадскога
начальства, імі на сённяшні
дзень не куплена ў Гродне
ніводнага аб'екта.

Сяргей АСТРАЎЦОЎ

Президент дает показания

Вячеслав ОРГИШ,
доктор
философских наук

Официальная белорусская пропаганда с пеной у рта убеждает общество в том, что дела в экономике, социальной сфере пошли на поправку. В пропагандистском стремлении выдать желаемое за действительное более всех усердствует белорусский президент. Почти в каждом своем выступлении он упорно внушает простодушной публике мысль о том, что темпы роста производства, реальной заработной платы, пенсий и стипендий имеют устойчивую положительную динамику, что благодаря усилиям властей удалось обеспечить «некоторое улучшение жизни наших граждан».

Жизнь стала налаживаться... как в анекдоте

Когда слышишь фантазии Лукашенко по поводу «некоторого улучшения» народного благосостояния, на ум невольно приходит грустный анекдот. Жизнь так допекла одного горемыку, что тот, вконец измученный нищетой и лишениями, решил свести с ней счеты. Взял веревку и отправился в туалет, чтобы там осуществить задуманное. Закрепляя под потолок виселицу, он увидел на сливном бачке припрятанный кем-то окурочек. Обрадовался неожиданному подарку, решил перед смертью разок-другой затянуться. Спустился вниз, присел на краешек унитаза, прикурил и начал озиаться по сторонам. За мусорным ведром увидел недопитую бутылку водки. Допил. Когда внутри потеплело, приободрившийся самоубийца удовлетворенно воскликнул: «Блин, кажется, жизнь стала налаживаться!».

Доведенным до нужды миллионом белорусов любая кроха с барского стола сегодня может показаться спасительным благоденствием. Многие, слушая щедрые на обещания речи президента, внемля его победным реляциям, готовы, подобно персонажу анекдота, поверить, будто жизнь и впрямь стала налаживаться. Тем не менее, падение жизненного уровня более чем 90% белорусского населения остается несомненным и доминирующим социальным фактом белорусской действительности. Поэтому сообщение Лукашенко о том, что реальная заработная плата за 1997 год увеличилась на 14,5, а размер средней месячной пенсии — на 9 процентов — не более чем глоток пьянящей жидкости для тех, кто отчаялся поправить свое материальное положение. Окончательный диагноз, который президент старательно обходит стороной, свидетельствует о дальнейшем социальном крахе большинства белорусского населения.

Дело в том, что в том же 1997 году цены на потребительские товары и услуги подскочили на 63,8 процента, то есть их рост превалировал над зарплатой и пенсией более чем в четыре раза. Социологические исследования конца прошлого года показывают, что 80 процентов белорусов не удовлетворены размером своей зарплаты (положительный ответ дали только 8 процентов респондентов). Что касается материальной обеспеченности в целом, то ее уровнем не удовлетворены 73 процента граждан, тогда как положительно ответили лишь 14 процентов опрошенных.

Лукашенко любит произносить пространные, утомятельные монологи, перебаривать которые — сущее наказание. Но достаточно вдуматься хотя бы в некоторые из них, вникнуть в

официальную статистику, которой они насыщены, чтобы понять: Беларусь не спасут громкие заверения государственной власти о том, что кризис остановлен и дела пошли в гору. Общество нуждается в решительной модернизации, исходными направлениями которой должны стать десовветизация всех сфер жизни, приватизация и реструктуризация национальной экономики. Невольные **публичные показания**, которые дает белорусский президент, по сути разоблачают словесную фальшь государственной пропаганды относительно наиболее острых проблем развития страны, демонстрируют бесперспективность навязываемого им курса. Приводимые здесь статистические показатели работы белорусской экономики, ее оценки президентом Лукашенко заимствованы из его последних речей (см.: «Советская Белоруссия» от 11 октября 1997 года и 28 января 1998 года).

Советский синдром

Наименее решенная проблема белорусского общества — это проблема преодоления советского синдрома страха перед капитализмом, изживание социалистической уравнилельно-распределительной морали. Парадоксально, но факт: больше половины белорусов признают необходимость проведения рыночных реформ. Вместе с тем, на вопрос социологов «Какой строй более предпочтителен для Беларуси?» только 17 процентов граждан назвали капитализм, тогда как в пользу социализма высказались 52 процента опрошенных. Совершенно очевидно, что во многих случаях **людей побуждает выступать против новых общественных отношений не социальный дискомфорт, а идеологическая зашоренность**, засевшая в голове социалистическая идея.

Без разрыва с советским наследием политический класс Беларуси не сможет четко определить стратегию движения в будущее, его поведение будет всегда строиться по известной формуле: шаг вперед, два шага назад. Без глубокого размежевания с советскими традициями административно-хозяйственного поведения, политическое руководство страны, каким бы расчетливым оно не представлялось, вряд ли сумеет правильно определить актуальные направления экономической и социальной политики, государственного строительства, приблизить белорусское общество к наиболее рациональным моделям развития. Разрыв с советскими корнями — это кардинальная перестройка политической организации общества, отказ от концепции жесткой управленческой вертикали, усвоение политическим истеблишментом принципов плюралистического устрой-

ства политической жизни.

Иными словами, будущее Беларуси зависит от того, сумеет ли она пройти путь самоочищения, то есть радикальной десовветизации, и вернуться к западным политическим, экономическим, гражданским традициям, от которых ее насильственно оторвала Российская империя в конце 18 века. Трансформация белорусского общества в духе западных индивидуалистических ценностей откроет различные социальные группам более привлекательные и более взвешенные пути решения накопившихся дилемм. Пока же многие белорусы выстраивают свою гражданскую и моральную позицию почти в полном соответствии с советской обывательской философией. На вопрос социологов «Что бы Вы выбрали: гарантированные, стабильные, пусть и невысокие доходы, или высокие доходы, пусть и без гарантий на будущее?» 42 процента опрошенных предпочли первый вариант и только 27 процентов — второй. Советская привычка во всем полагаться на авторитарную власть побуждает 29 процентов белорусов связывать надежды на улучшение условий своей жизни с «сильной личностью, способной навести порядок в обществе», а 39 процентов — с авторитарной деятельностью президента Лукашенко.

Именно решительная десовветизация ускорит становление новой гражданской и правовой сознательности, подтолкнет процесс формирования нацио-

более высокую производительность труда. С тех пор прошло много десятилетий. Социализм в чистую проиграл соревнование с капитализмом, показав всему миру слабость экономической системы, управляемой при помощи директивного метода.

Народы, соблазнившиеся социалистической утопией, нынче спешат наверстать упущенное. Отрицательный опыт советской эпохи не оставляет шансов тем, кто еще пытается возвращать колесо истории вспять. Повсеместное утверждение более производительного экономического уклада неизбежно. Несмотря на медлительность и попятные движения, Беларусь также придется в полном объеме осваивать конкурентный рыночный порядок.

Не вызывает сомнений то, что с каждым месяцем нероформированная белорусская промышленность, сельское хозяйство будут стагнировать все заметнее, а экономика стран, осуществивших реформы, уходить вперед. В такой ситуации притязания белорусской хозяйственно-промышленной элиты, политического класса, социальные запросы всего населения обязательно натолкнутся на проблему отсутствия здорового экономического роста. Жизнь с неизбежностью поставит перед властью вопрос о необходимости прагматической эволюции. Лукашенко уже вынужден, вопреки собственной риторике, признаваться: «Мы почти исчерпали доводы, согласно которым серьезные издержки объясни-

ния, 63 процента опрошенных признают его неудовлетворительным.

Сельские сумерки

Сопротивление белорусской власти последовательным и радикальным реформам только откладывает, но не отменяет их. Хотя Лукашенко уверяет, что «в экономике нашего государства имеет место устойчивая тенденция роста», поверить этому трудно. То, что доходы населения в прошлом году выросли на 5 процентов, а уровень инфляции удалось снизить до 5 процентов в месяц — только часть правды, доносящейся из президентских уст. Вторая ее часть состоит в том, что цены на потребляемые товары и услуги росли с заметным опережением. Поэтому официальный размер инфляции — это показатель ее формальных темпов. Он говорит лишь о том, что при помощи командно-административных мер инфляцию загнули («в подполье»), но не обуздали. Мартовский обвал курса белорусского рубля — наглядное тому подтверждение.

Мотивация и стимулы командной белорусской экономики не действуют ни в одном ее секторе. Несмотря на административные и протекционистские усилия власти, объем валовой продукции сельского хозяйства в прошлом году уменьшился на 5,5 процента. Производительность в колхозах и совхозах в полтора-два раза ниже, чем в индивидуальных подсобных хозяй-

ства, Литва, Латвия, Эстония. Пришло время вплотную заняться преобразованием коллективных хозяйств — этих монопольных собственников сельскохозяйственных средств производства. Сельский труженик должен иметь право по своему усмотрению распоряжаться не только результатами своего труда, но и землей. Последние социологические опросы показывают, что идею частной собственности крестьян на землю поддерживают 62 процента населения. Существование же фермерских хозяйств одобряют 66 процентов опрошенных.

Переход от колхозно-совхозного строя к передовым формам хозяйствования, использующим индивидуалистическую психологию предпринимательства и мировой опыт фермерства — одна из самых насущных и одновременно болезненных в идеологическом отношении задач, которые жизнь ставит перед Лукашенко и от решения которых он пытается уклониться.

Промышленный тупик

Месяц назад Лукашенко рапортовал о том, что в прошлом году объем валового внутреннего продукта (ВВП) увеличился по сравнению с 1996 годом на 10 процентов. Возможно, это так. Но в мире принято считать объем ВВП не от того, что сделано и захоронено на складах, а от того, что реализовано. Если придерживаться такой методики, то показатели по ВВП будут далеко не радостными. По сведениям самого же Лукашенко на начало года ведущие предприятия белорусской промышленности (БелАЗ, МТЗ, Гомсельмаш, МАЗ, борисовский Автогидроуниверсал) скопили запасы готовой продукции на 3,652 триллиона рублей. В целом удельный вес запасов готовой промышленной продукции составляет почти половину в месячном объеме.

Подтверждением правильности скептической оценки «роста» ВВП служит непрерывное увеличение внешнеторговой задолженности, которая достигла отметки 1,2 миллиарда долларов США. Страна по-прежнему покупает больше, чем продает, а значит, и проедает больше, чем зарабатывает.

Большое число белорусских заводов и фабрик сегодня убыточны. Их техническая и технологическая оснащенность находится на уровне 70-х годов. Износ основных производственных фондов в народном хозяйстве достиг 46 процентов, в том числе в промышленности — 58 процентов. Поэтому, а также из-за отсталости энерго- и ресурсосберегающих технологий, производимые ими изделия по себестоимости, качеству и функциональным параметрам заметно уступают соответствующим мировым образцам и, естественно, не находят сбыта. Хваленый промышленный рост достигается «главным образом за счет экстенсивных факторов и при почти повсеместном удорожании стоимости выпускаемой продукции». Однако «в экономике страны уже практически исчерпаны возможности экономического развития за счет экстенсивных факторов». В этом президенту можно верить безоговорочно. Тупик очевиден. Даже не склонный к саморазоблачениям Лукашенко вынужден констатировать это.

У кожного народа свой «Сизиф»

нальной элиты, ориентированной не на идеологические обоснования, а на поиски национальной выгоды. Очищение от советского прошлого и возвращение к западным установкам изменит образ мыслей и предпочтения огромной армии профессиональных чиновников, стимулирует прагматическую эволюцию правящих кругов, сделает власть более открытой, демократичной и человеческой.

Что же подвигнет белорусское общество, его политически активные слои к идеологическим переменам, развернет сознание белорусов, их экономику, культуру лицом к Западу?

Побеждает сильнейший

Еще на заре советской власти столп большевизма Ульянов-Ленин вполне резонно заметил, что в споре между капитализмом и социализмом, в последнем счете, победит тот строй, та власть, которые смогут создать

лись происками или нерадивостью исполнителей... Нам надо активнее искать причины в механизме реализации законов общественного развития».

Противоречие между возрастающими потребностями и возможностью их удовлетворения особенно усиливается на фоне успешного экономического развития народов Центральной и Западной Европы, экономического оздоровления в странах Балтии и России. Вопрос отставания в уровне жизни от соседей становится предметом критического внимания белорусских граждан. Сравнительная ситуация в Беларуси и прибалтийских государствах, 56 процентов белорусов находят, что прибалты живут лучше. Сопоставляя жизненный уровень Беларуси и России, 35 процентов белорусов считают, что жизнь россиян в материальном отношении выгодно отличается от их собственной. Оценивая уровень социальной защиты белорусского населе-

ства. По свидетельству самого Лукашенко: «Общественный сектор аграрного комплекса произвел в прошлом году только 56,8 процента продукции к уровню 1990-го. В хозяйствах же населения валовая продукция превысила этот уровень на 16 процентов, а продукция растениеводства выросла на 39,3 процента». Благодаря индивидуальному сектору общие показатели производства сельхозпродукции не опускаются ниже уровня, за которым начинается голод. Труженики села находятся в самом бедственном положении. Среднемесячная зарплата в белорусском хозяйстве в полтора раза ниже, чем в целом по народному хозяйству.

Белорусское сельское хозяйство, если сохранятся его нынешние структурные и организационные особенности, ожидает полный упадок и еще большее отставание по соответствующим показателям от таких стран, как Польша, Венгрия, Чехия, Слова-

«Штандар наш бел-чырвона-белы...»

На старонках камсамольска-пенсіянерскіх газетаў з настойлівасцю, вартай лепшага ўжытку, публікуюцца «выкрывальніцкія» матэрыялы, у якіх аўтары не прамінаюць выпадку, каб яшчэ раз кінуць камень у ненавісную ім нацыянальную сімволіку. Дэмакратычны друк гэтак жа старанна не заўважае гэтага брэху — маўляў, і так усім усё зразумела. І дарма. Бо ў нейтральнага і недасведчанага чытача паступова ўзнікаюць сумненні: хто яго ведае, можа і сапраўды там нешта ёсць? Апалагеты ж радасна паціраюць рукі — ага, маўчаць! Таму напярэдадні 80-годдзя абвяшчэння БНР, калі людзі зноў стануць пад свае спрадвечныя сімвалы, ёсць сэнс сказаць колькі словаў па гэтай тэме.

У якасці завочнага апанента возьмем артыкул доктара гістарычных навук Міколы Кузняцова, апублікаваны ў газеце «Чырвоная змена».

Закід першы: «*Беларусь, як дзяржава, суверэнная, незалежная частка сусветнай супольнасці з'явілася 1 студзеня 1919 года*». Астатняе, у тым ліку БНР, «*ўсяго толькі гістарычныя эпизоды на шляху да ўсталявання сапраўднай беларускай дзяржавы насці з яе сцягам і гербам — БССР*».

Наколькі БССР была «суверэнная і незалежная частка сусветнай супольнасці», мы ўсе цудоўна ведаем. БНР жа М.Кузняцоў незалежнай не прызнае на той падставе, што «Беларусь была акупаваная германскімі войскамі... Камандаванне 10-й германскай арміі, што валадарыла на беларускіх землях, не лічылася з так званым урадам, выгнала яго з дома губернатара на плошчы Свабоды, які той заняў у адсутнасці немцаў, скінула і ўзняты над ім сцяг».

Такім чынам, сам аўтар супярэчыць сабе, прызнаючы, што БНР была абвешчана ў не занятым немцамі Мінску, што сёння цвёрда даказана. У той жа час і большавіцкія структуры тады ўцяклі з горада на ўсход. А гэта азначае, што згодна нормам міжнароднага права нямецкія войскі, гэтаксама як і войскі большавіцкай Расіі, адносна Беларусі ў роўнай ступені з'яўляліся тады акупантамі.

Супярэчыць сабе М.Кузняцоў таксама, сцвярджаючы, што «*з тых часоў не захавалася ніякіх дакументаў аб распаўсюдзі і зацвярдженні сцяга і герба самазванай рэспублікі*». Ніжэй ён жа піша: «*Прыняты ж Сакратарыятам БНР і змешчаны на старонках газеты «Вольная Беларусь» 11 жніўня 1918 года бел-чырвона-белы сцяг, зняслаўлены германскімі войскамі, застаўся сцягам эміграцыі...*»

Па-першае: з такімі ж падставамі шанюны аўтар можа назваць самазванай рэспублікай і нікім тады не прызнаную Савецкую Расію з яе СНК на чале з Леніным. Па-другое: 5 жніўня 1918 года Сакратарыят БНР афіцыйна зацвердзіў бел-чырвона-белы сцяг у якасці беларускай сімволікі. І па-трэцяе: незразумела, чым жа гэтак зняславілі бел-чырвона-белы сцяг германскія войскі? Калі толькі тым, што нібыта скінулі яго з дома губернатара, дык, добра пакараўшыся ў гісторыі, можна прывесці аналагічныя выпадкі і з чырвоным сцягам большавікоў, аднак ці азначае гэта, што ён зняслаўлены?

Закід другі: у час апошняй вайны памагатыя фашыстаў карысталіся нацыянальнай беларускай сімволікай. «*Бел-чырвона-белы сцяг выкарыстоўвалі для надання пампезнасці ў праводзімых сходах і шэсцях, гэтыя ж павязкі насілі члены Саюза беларускай моладзі, герб «Пагоня» быў уманціраваны ў кукарду паліцэйскіх, — піша М.Кузняцоў. — Былыя партызаны і падпольшчыкі добра ўсё гэта памятаюць. І таму аніяк не могуць пагадзіцца з тым, каб спяганеныя сімвалы і сёння нагадвалі пра здзекі і пакуты, што чынілі на Беларусі фашысты і іх памагатыя. І калі сёння партыя Беларускага народнага фронту зацвердзіла ў мініюце Рэспублікі Беларусь у якасці сваёй партыйнай сімволікі бел-чырвона-белы сцяг, то тым самым яна ўзяла на сябе і ўвесь цяжар маральнай адказнасці за ўсё тое, што з ёю звязана».*

Што ж, абвінавачванне сур'ёзнае. Аднак спачатку звернем увагу на дзіўныя правалы памяці нашых партызанаў і падпольшчыкаў: нешта да канца васьмідзесятых іхняя памяць маўчала. Нідзе ніводнага разу не даводзілася чытаць (ні ў апублікаваных дакументах ваеннага часу, ні ў апублікаваных мемуарах партызанаў — а недахопу ў такога роду літаратуры не было), што нейкія там паліцаі-калабаранты насілі «Пагоню» і бел-чырвона-белы сцяг. А тут раптам успомнілі, прычым гэтак дружна, што проста дзіва!

Але пакінем з'едлівы тон. Дапусцім, калабаранты карысталіся беларускай нацыянальнай сімволікай. Што з гэтага вынікае? А роўна нічога. Ёсць сусветная

практыка стаўлення да сімволікі ў падобных выпадках. І калі трымацца логікі нашых чырвоных ветэранаў, дык ад сваёй сімволікі павінны былі адмовіцца французы, бо пад ёю ваяваў сатэліт Гітлера маршал Петэн. Павінны былі б адмовіцца і іспанцы, і італьянцы, бо ёю карысталіся савецкія партызаны і падпольшчыкі добра ўсё гэта памятаюць. І таму аніяк не могуць пагадзіцца з тым, каб спяганеныя сімвалы і сёння нагадвалі пра здзекі і пакуты, што чынілі на Беларусі фашысты і іх памагатыя. І калі сёння партыя Беларускага народнага фронту зацвердзіла ў мініюце Рэспублікі Беларусь у якасці сваёй партыйнай сімволікі бел-чырвона-белы сцяг, то тым самым яна ўзяла на сябе і ўвесь цяжар маральнай адказнасці за ўсё тое, што з ёю звязана».

На гэтай думцы і спынімся. Не распаўсюджваюцца. Нацыянальныя сімвалы па-за палітыкай. Яны даюцца кожнаму народу матушычэ: калі б у перадавы барны прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае. Што да згаданага рэфэрэндуму, то гэта дата назаўжды застанеца чорнай у гісторыі Беларусі, калі агаломшаныя «Дзецьмі хлусні» людзі галасавалі супраць сваіх спрадвечных сімвалаў, супраць сваёй спрадвечнай мовы. Калі б можна было адкруціць час назад, то можна было паставіць цікавы эксперымент: калі б у перадавы барны прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае. Што да згаданага рэфэрэндуму, то гэта дата назаўжды застанеца чорнай у гісторыі Беларусі, калі агаломшаныя «Дзецьмі хлусні» людзі галасавалі супраць сваіх спрадвечных сімвалаў, супраць сваёй спрадвечнай мовы. Калі б можна было адкруціць час назад, то можна было паставіць цікавы эксперымент: калі б у перадавы барны прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае. Што да згаданага рэфэрэндуму, то гэта дата назаўжды застанеца чорнай у гісторыі Беларусі, калі агаломшаныя «Дзецьмі хлусні» людзі галасавалі супраць сваіх спрадвечных сімвалаў, супраць сваёй спрадвечнай мовы. Калі б можна было адкруціць час назад, то можна было паставіць цікавы эксперымент: калі б у перадавы барны прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае.

Не ўхіляецца Мікола Кузняцоў і ад малапрыемнай для яго тэмы: цяперашняя дзяржаўная сімволіка нясе адказнасць за ўвесь гвалт, што пад ёю тварыўся за савецкім часам, у прыватнасці, за рэпрэсіі 30—40-х гадоў. На гэты конт ён піша: «*Апраўдваць забойствы не бярэся, але ў той жа час ставіць іх на адзін узровень з*

фашысцкім генацыдам ніяк не лягга. Фашызм імкнуўся знішчыць цэлыя народы, у тым ліку славянства, беларусаў ператварыць у сваіх рабоў. Моладзі гэта сёння трэба асабліва ўсведамляць...»

Што ж, ставіць на адзін узровень магчыма і не трэба. Але цікава, што цяпер выраза на меціцтэ тэндэнцыя кіраўніцтва Беларусі стаць правапераемнікамі ўсяго таго, што атаясамліваў і ўваабляў сабой былы СССР. У такім разе і цяперашняя сімволіка РБ нясе на сабе ўвесь цяжар маральнай адказнасці за ўсё тое, што з ёю звязанае. Бо яна ўсё тая ж, большавіцкая. Яна была свядома абраная, узяць іншую ці стварыць прынцыпова новую не захачелі. І паколькі гэтая сімволіка не нацыянальная, а выключна палітычная (у чым яе карэннае адрозненне ад нацыянальнай), то яна і нясе на сабе адказнасць за ўсё жахі сталінскіх рэпрэсіяў, калектывізацыі, вынішчэння нацыянальнай эліты, нацыянальнай мовы і свядомасці народа. І колькі б сёння хто ні заяўляў, што рэпрэсіі на Беларусі не насілі масавага характару, моладзі сёння асабліва трэба ўсведамляць, што гэта быў большавіцкі генацыд і што на гэтай сімволіцы кроў ахвяраў Курапатаў і ГУЛАГа. І хіба ў гэтай сістэме таксама не было імкнення знішчаць цэлыя народы? Проста адны народы знішчаліся фізічна, а астатнія — духоўна, ператвараліся ў новую сацыяльную «общность» савецкі народ, з адной агульнай мовай і адной агульнай культурай. І хіба мы на дзве трэці ўжо не сталі гэтым самым савецкім народам? Адказнасць за гэта таксама ляжыць на цяперашняй савецкай сімволіцы.

Завяршае Кузняцоў свой артыкул на высокіх танах: «*Народнае патрабаванне, нарэшце, было пачута палітычнымі сіламі Беларусі, што паставілі пытанне аб гербе і сцягу на рэспубліканскім рэфэрэндум. За новы, невяўнічы герб і адпавядаючы ментальнасці, надзеям, марам і жыццёвым памкненням народа сцяг выказаліся 75,1% удзельнікаў народнага веча*».

Пра «новасць» і «неваяўнічасць» новых-старых сімвалаў ужо гаварылі, а вось ці варта патрабаванні прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае. Што да згаданага рэфэрэндуму, то гэта дата назаўжды застанеца чорнай у гісторыі Беларусі, калі агаломшаныя «Дзецьмі хлусні» людзі галасавалі супраць сваіх спрадвечных сімвалаў, супраць сваёй спрадвечнай мовы. Калі б можна было адкруціць час назад, то можна было паставіць цікавы эксперымент: калі б у перадавы барны прыкормнай уладам вярхушкі ветэранскай арганізацыі выдаваць за народныя — пытанне рытарычнае.

На заканчэнне скажу: калі вы ўбачыце на вуліцах людзей пад бел-чырвона-белым сцягам і гербам Пагоня, дык не сумнявайцеся — гэта вашы сімвалы, спрадвечныя, беларускія сімвалы. Іншых у нас няма і не будзе. І прыйдзе той дзень, калі яны зноў стануць дзяржаўнымі на Беларусі.

Юрка КОПЦІК

ДАГЕРРОТИП

Неюбилейное

Семен БУКЧИН

Где-то в начале семидесятых мой приятель, московский историк, будучи у меня в гостях, спросил, был ли я в музее первого съезда РСДРП. Я скорчил недовольную гримасу, означавшую, мол, чего я забыл в таком музее. На следующий день Юра, весьма оживленный и довольный, рассказывал мне о своем визите в известный «домик на берегу Свислочи».

Оказалось, у него состоялась дискуссия с сотрудниками музея по поводу количества участников съезда. По экспозиции получалось, что делегатов было семеро. Мой же приятель, человек весьма знающий, настаивал, что их было девять. Отсутствовали имена и, соответственно, рассказы о портреты двух делегатов от «Бунда» — А.Мутника и Ш.Каца.

— Одного бундовца, Кремера, они все-таки оставили! — возмутился Юра. — Видимо, ради приличия. Но повесить портреты всех трех — это, наверное, выше их сил.

Работники музея уверяли моего друга, что экспозиция утверждена на «самом верху», что ее экспертами были историки-академики. Наконец, одна из женщин обреченно произнесла: «Их фотографии не сохранились... А вообще-то мы знаем, что делегатов было больше».

Да, с евреями на первом съезде РСДРП получился перебор. Трое от Бунда. А это ужасная с точки зрения советской идеологии организация — «оппортунистическая, мелкобуржуазная, националистическая». Короче — сионистская. Два делегата — Б.Эйдельман и Н.Вигдорчик — от киевской «Рабочей газеты», хотя она и считалась более «чистой» в социал-демократическом смысле, тоже подкачали по части национальности. В общем, получалось, что из девяти делегатов пятеро евреи. Конечно, ЦК КПБ (несомненно, по согласованию с Москвой) не мог допустить преобладания «сионистского элемента» в таком святом месте, у истоков КПСС. Выход был найден традиционный. Применили по сути ту же процентную норму, которая существовала по отношению к евреям в царской России. Взять да и урезали задним числом участие евреев в этом суперважнейшем идеологическом мероприятии — основании КПСС. Поскольку историю тоже нужно, когда требуется, выравнять. Иначе она может не туда занести... Не тех людей восславить...

Признаюсь, я так и не побывал в «домике на берегу Свислочи». Впрочем, не сомневаюсь, что либеральные ветры конца 80-х — начала 90-х годов отразились на экспозиции и историческая правда восстановлена. Тем более, что фотографии всех девяти делегатов съезда сохранились. Но вот глядя по телевизору на манифестации и речи у «домика» здешних и заезжих коммунистических «вождей», по случаю столетия первого партсъезда, а чуть ранее, кажется, в программе Сергея Доренко (или это было по НТВ?), слушая краснодарского губернатора Кондратенко о жидомасонском заговоре в России и в унисон ему поддержанные белорусским правителем (во время его пребывания на Кубани) сожаления об отсутствии «русских лиц» на российском телевидении, я подумал, что экспозицию все-таки придется менять.

И более решительно, чем ранее. Сионистский дух должен быть вычищен на корню из нашей истории. Если на белорусском телевидении нет «нехороших лиц», то почему они должны отсвечивать возле наших идеальных святых? Полагаю, что эта недоработка со стороны министерства культуры должна быть в ближайшее время устранена. Если в министерстве, конечно, понимают действительный ход истории...

А вот в Польше в эти же дни демонстрируется полное непонимание этого самого хода. Поляки отмечают 30-летие мартовских выступлений студентов, ставших началом широкого оппозиционного движения. Тогда, весной 1968 г., польские власти во главе с Гомулкой объявили студенческие «замешки» (волнения) «еврейской провокацией». Началась антисемитская кампания, итогом которой стала поощряемая властями массовая эмиграция евреев из страны. Они выезжали с паспортами, в которых стоял штамп «Без права возвращения». Сегодня Польша просит прощения у своих бывших сограждан. На Гданьском вокзале в Варшаве открыта доска в память о тех, кто, как гласит надпись, «после марта 1968 г. выехал из Польши с документами для поездки только в одну сторону». Президент Квасьневский объявил о возвращении польского гражданства тем людям, которые вынуждены были покинуть страну в те мрачные времена.

Придет ли время, когда президент Беларуси вернет белорусское гражданство Александру Ступникову? Тяжелый вопрос. В любом случае, это будет другой президент... Но для этого и страна должна стать другой...

МП «АГУП»

предлагает предприятиям свои услуги:

- Пуско-наладка вентсистем на проектные расходы воздуха
- Испытание и наладки пылегазоулавливающих установок
- Санитарно-техническое обследование вентвыбросов
- Корректировка норм предельно-допустимых выбросов в атмосферу
- Составление экологических паспортов предприятий.

Лицензия № 2636 Госстроя РБ, № 224, 270 Госкомитета по экологии РБ

Тел. (017) 261-21-78, (017) 235-89-04

Літва — Польша — Беларусь

Пробки на границах

С начала марта и по сей день ситуация на пропускных пунктах как литовско-польской, так и литовско-белорусской границы остается напряженной.

Администрация Таможенного департамента Литвы встретила во вторник со своими белорусскими коллегами, чтобы вместе решить, как избавиться от километровых пограничных заторов.

Неделю назад, когда ситуация на границе грозила выйти из-под контроля, президент Литвы Валдас Адамкус вызвал шефов Погранничной полиции и Таможенного департамента и поручил им до конца марта представить конкретные предложения. 2-3 апреля В.Адамкус планирует посетить Польшу, и погра-

ничные вопросы включены в план визита не последним пунктом.

Комментируя ситуацию с поляками, руководитель пресс-службы Таможенного департамента Э.Варнене как одну из причин назвала неритмичность их работы. Бывали случаи, когда в течение 3-4 часов польская сторона не пропускала ни одного автомобиля, из-за чего сразу создавались пробки. Особенно в дни, когда в Литве устраиваются автомобильные базары.

Если полякам ставится в вину нерадивость, то белорус-

сам, напротив, — излишняя скрупулезность. Здесь заторы происходят из-за низкой пропускной способности. На Медининкяйском посту литовская сторона может пропускать в сутки до 800 транспортных средств, в то время как белорусская — только 200. У тех своя инструкция — на автомобиль от 30 до 50 минут. Белорусы оказались не готовы к тому, чтобы «переварить» втрое увеличившийся за последний год поток грузов. Настоящие пикеты протеста изнывающих на границах водителей вызывают проходящие вне очереди скоропортящиеся и опасные грузы.

На встрече таможенников говорилось не только о совершенствовании методов работы на уже действующих постах, но и о введении дополнительных. Так, белорусская сторона предложила использовать исключительно для легковушек старую дорогу Вильнюс — Минск и в течение нескольких месяцев оборудовать дополнительный контрольно-пропускной пункт. До 1 мая стороны обязуются, «совершенствуя организацию работы», увеличить пропускную способность через международные автодорожные пункты с 360 до 530 грузовых автомашин в сутки.

Жанна СКРИПОВА

Индийские власти предупредили, что готовы оснастить свою страну ядерным оружием

Индии нужна бомба

Новый премьер-министр Ваджайи заявил, что для сохранения территориальной целостности, безопасности и единства Индии будут приняты все необходимые меры. В частности, будет создан собственный ядерный потенциал, правда, конкретные сроки его развертывания не называются. В таком случае, Индия должна готовиться к ответным мерам. К примеру, законодательство США предполагает автоматическое введение санкций против стран, которые проводят ядерные испытания или оснащаются ядерным оружием. А министр иностранных дел Пакистана предупредил, что решение Индии подхлестнет гонку вооружений и может дестабилизировать целый регион. Индия не присоединилась к договору о нераспространении ядерного оружия и к мораторию на ядерные испытания, считая их дискриминационными. В 1974 году страна провела ядерное испытание и имеет на вооружении ракету дальнего радиуса действия, способную нести ядерную боеголовку.

Франс-Пресс

В Эстонии отменили смертную казнь

В среду парламент Эстонии ратифицировал 6-ю поправку в Европейской конвенции прав человека, предусматривающую отмену смертной казни.

Решение эстонских парламентариев стало неожиданностью не только для наблюдателей, но и для самих депутатов, поскольку проведенный накануне голосования опрос показал, что почти половина членов парламента не имеет четкой позиции по вопросу об отмене смертной казни. Тем не менее радикальный закон был принят, хотя и с небольшим перевесом.

Правительство предложило парламенту ратифицировать 6-ю поправку в связи с вполне определенной датой: через две недели в Брюсселе Эстония официально начнет переговоры о вступлении в Европейский союз. Отмена смертной казни, без сомнения, станет большим козырем в руках эстонских дипломатов. Помимо чисто политических плюсов, решение эстонского парламента является гуманным шагом по отношению к двум десяткам приговоренных к смертной казни, некоторые из них ожидают своей участи уже несколько лет. До последнего времени эстонские суды продолжали выносить смертные приговоры, которые не приводились в исполнение.

Радостная для местных смертников и европейских политиков новость вряд ли обрадует эстонских юристов. Дело в том, что до сих пор максимальный срок заключения в Эстонии ограничивается 15 годами, в то время как в большинстве стран смертную казнь заменяют на пожизненное заключение. Кроме того, эстонские тюрьмы не приспособлены для долгих сроков заключения.

Александр СУЙТС

Чубайс надеется, что белорусские власти не будут искать врагов

Первый вице-премьер РФ Анатолий Чубайс надеется, что белорусские власти будут «искать содержательные, профессиональные решения» по стабилизации ситуации с национальной валютой, «а не искать врагов».

Комментируя в беседе с журналистами в среду в Москве заявление президента Беларуси Александра Лукашенко, обвинившего А.Чубайса в том, что тот инспирировал произошедший в прошлую пятницу обвал белорусского рубля, первый вице-премьер сказал: «Очень хорошо, когда есть имя, с которым можно связать свои проблемы. Ситуация сразу становится легкой, удобной и приятной». К сожалению, отметил А.Чубайс, «реальные проблемы, которые стоят сегодня в Беларуси, таким простым способом не решаются». «Они не решаются через поиски спекулянтов, обвинения того или иного чиновника», — подчеркнул первый вице-премьер, указав при этом, что «речь идет о серьезных ошибках», совершенных белорусскими властями в экономическом курсе. «Мы это знаем, к сожалению, на своем опыте, — сказал Чубайс. — Сами совершали ошибки, и нам совсем не хотелось бы, чтобы Беларусь, братская страна для России, наступала на те же грабли». Он выразил надежду, что белорусским властям, «в том числе Александру Григорьевичу, хватит здравого смысла» на то, чтобы найти профессиональные решения по выходу из сложившейся ситуации.

Интерфакс

С Пиночетом хотят разобратся

Отставной генерал и сенатор Аугусто Пиночет искренне удивлен и оскорблен попытками своих коллег-парламентариев объявить ему импичмент.

Бывший диктатор уже неделю занимает созданный им для себя же пост пожизненного сенатора. Восхождение на почетный пост сопровождалось торжественными церемониями, военным парадом и массовыми демонстрациями протеста как в Сенате, так и за его стенами. Формально, 82-летнему Пиночету грозит импичмент за «нанесение серьезного ущерба чести и безопасности страны». Есть гарантии, что обвинение поддержит нижняя палата чилийского Конгресса. В Сенате же очень сильно правое большинство, которое поддерживает Пиночета. По закону, постановление Сената окончательно и бесповоротно. Сограждане обвиняют Пиночета в нарушении прав человека и геноциде против собственной нации. Только по официальным данным, за 17 лет правления генерала Аугусто Пиночета власти расправились по политическим причинам с 3-мя тысячами человек.

Недавно по радио прозвучала запись приказа Пиночета о физическом устранении президента Альенде в сентябре 1973-го. Если подлинность записи подтвердится, парламентский иммунитет генерала окажется под вопросом. В то же время его сторонники заявляют, что готовы надеть пуленепробиваемые жилеты и защищать престарелого генерала, если понадобится.

Палач для одних, символ жестокого, но эффективного режима, приведшего страну к процветанию, — для других, генерал давно уже не только реальность, но и политический миф. Латиноамериканский Гитлер и антикоммунистический Сталин в одном лице. «Пиночет, как темная закрытая дверь в доме, — сказал недавно чилийский журналист. — Все знают, что внутри, но никто не хочет открывать ее вновь».

Как это было

Залогом возвышения генерала стала его репутация надежного и аполитичного служаки. Не

случайно еще в 1971-м его назначили на ключевой пост начальника столичного гарнизона. Еще дальше пошел генерал Пратс, друг президента Альенде, известный своими центристскими убеждениями: став главнокомандующим армией, он сделал Пиночета своим замом и начальником штаба сухопутных войск. Ни в каких антиправительственных выступлениях наш герой замечен не был. Он выжидал.

А события развивались быстро. Правление Альенде расшатало чилийское общество. Забастовки, перебои в снабжении, бездеятельность и болтовня, американская финансовая блокада, саботаж доминирующей в парламенте оппозиции, недовольство населения. Теряющий почву под ногами президент попытался было опереться на социальный лагерь, но СССР и Куба ограничили пожеланиями успехов да направили в Чили пару десятков тракторов и советников. Альенде призвал на выручку армию. Был создан «военный кабинет»

во главе с Пратсом — фактический механизм вмешательства армии в политику. Противникам левой коалиции оставалось только «сменить рулевого». В середине 1973-го им это удалось. Под давлением оппозиции генерал Пратс ушел в отставку. Его место занял следующий по старшинству в военной иерархии — Аугусто Пиночет.

С его приходом разговоры закончились. 11 сентября 1973 года самолеты ВВС нанесли удар по президентскому дворцу «Ла Монеда». До сих пор точно неизвестно, был ли убит президент Альенде или же застрелился. Члены его кабинета узнали о перевороте из радиопередач.

Тысячи сторонников левых были арестованы по спискам и свезены на Национальный стадион, превращенный в концлагерь. В городских трущобных районах — да и не только там, солдаты без разговоров пускали в ход оружие. По разным оценкам, число погибших и пропавших без вести в ходе переворота и репрессий, которые в

основном пришлось на 1973 год, колеблется от 2 до 15 тысяч. 100 тысяч эмигрировали по политическим мотивам.

Когда с сопротивлением было покончено, весь мир обошла фотография: сидящий Пиночет, за ним генерал Ли в черных очках, адмирал Мерино, начальник карабинеров Мендоса. Хунта военного командования. Коллективное руководство было непродолжительным: в декабре 1974 года Пиночет уже был провозглашен президентом Чили.

С приходом генерала к власти начинается создание мифов о Пиночете. Впрочем, не о нем одном, и не только в Чили. Оппонентам с помощью режима Альенде (известие о перевороте застало корабли с советским оружием в пути), Советский Союз вложил всю энергию в пропаганду. Генеральный секретарь компартии Луис Корвалан, нашедший убежище в Москве, певец-великомученик Виктор Хара, которому пиночетовцы отрубили кистей рук, убитый фашистами романтик Сальвадор Альенде. Их именами называли пионерские отряды («в каждой школе учили про Чили»), им посвящали стихи советские поэты. Они невольно заслонили собой других участников этой драмы.

Продолжение легенды

Генерал Пиночет никогда не отличается многословием. Однако на склоне лет захотел выговориться и выпустил две книги мемуаров. Хроника переворота «Решающий день» и двухтомник «Пройденный путь». В них все: служба не за страх, а за совесть и козни левых, мессианская вера в правильность содеянного и заветы потомкам. Главная мысль: вмешательство армии и лично генерала спасло Чили от марксистской диктатуры, его правление обеспечило сегодняшнее процветание, и родина ему по гроб обязана. Одна незадача: только 20 процентов чилийцев сегодня склонны разделить его точку зрения. Более 70 процентов считают Пиночета диктатором, сделавшим грязную, хотя, быть может, и неизбежную работу.

Анатолий СОСНОВСКИЙ,
«Итоги»

Кнігі для іркуцкіх беларусаў

Акцыю па культурнай падтрымцы іркуцкіх беларусаў распачалі ў Інстытуце гісторыі Акадэміі навук.

Супрацоўнікі аддзела нацыянальных і міжнародных зносінаў наладзілі збор кнігаў для іркуцкага таварыства беларускай культуры. Ініцыятыву прымеркавалі да важнай падзеі ў жыцці нашых землякоў — у Іркуцку адкрылася гарадская бібліятэка беларускай літаратуры.

Як паведамлі арганізатары кнігазбору, зараз ужо сабрано больш за 200 вельмі добрых кнігаў. Гэта падручнікі, даведнікі, слоўнікі, выданні мастацкай, гістарычнай, фальклорнай, этнаграфічнай і іншай літаратуры. Асобны стос беларускіх кніжак сабраўся і для маленькіх іркуцкіх беларусаў. Свае кнігі падаравалі і нашыя знакамітыя аўтары, і чытачы з уласных запаснікаў. Унесці сваю долю паабяцалі таксама выдавецтва «Беларуская энцыклапедыя» і гістарычны факультэт Белдзяржуніверсітэта.

Па словах супрацоўнікаў інстытута, у Іркуцку сёння адна з самых моцных беларускіх суполак. Там працуюць беларуская нядзельная школа, маладзёжны клуб, секцыі. Створаны цудоўны дзіцячы ансамбль, выдаецца і свая газета-булетэнь. А нядаўна іркуцкія беларусы дамагліся ад мясцовых уладаў згоды на адкрыццё беларускага класа ў адной з гарадскіх школаў. Пры ўсім тым, як казалі ініцыятары кнігазбору, з беларускай літаратурай там «адчуваецца недахоп». Таму ахвотнікаў папоўніць сваімі кнігамі іркуцкую бібліятэку беларусаў просяць звяртацца ў Інстытут гісторыі АН (тэл. 68-48-74, 68-48-70). Даставіць жа па прызначэнні каштоўны літаратурны груз бярэцца Беларускае таварыства дружбы і культурных сувязяў з замежнымі краінамі.

Наталля ВАЛАКІДА

Ад Варвашэні, 8 — да Бруселя

25 сакавіка ў брусельскай штаб-кватэры Хартыі-97 адкрыецца выстава беларускіх мастакоў Аляксея Марачкіна і Аляксандра Родзіна, прысвечаная 80-годдзю абвешчання незалежнасці БНР.

Як зазначыў Аляксей Марачкін, сітуацыя ў Беларусі склалася так, што за мяжой лягчэй выставіць творы, чым дома. Мастакі, аб'яднаныя ў суполку «Пагоня», штогод ладзілі ў Мінску выставу да свята 25 Сакавіка. Але сёлета не ўдалося знайсці залу ў сталіцы.

Таму выставу давялося падзяліць на часткі, якія будуць экспанавацца ў розных месцах: у мінскай штаб-кватэры БНФ (вул. Варвашэні, 8), у Чырвоным касцёле, у Гродне, у Бруселі...

Людміла ЧАПРΟΥСЬКАЯ

У партрэтах Радзівілаў ажывае гісторыя

У гонар 775-годдзя Нясвіжа народны мастак Беларусі Уладзімір Стальмашонак стварыў вялікі цыкл карцінаў — галерэю партрэтаў самых знакамітых прадаўнікоў славага роду Радзівілаў. Разам з замалёўкамі архітэктурных помнікаў Нясвіжа гэтыя партреты можна пабачыць на выставе, што адчынілася ў Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі.

Уладзімір Стальмашонак імкнецца зафіксаваць усе свае ўражання на паперы або палатне. Ідэя цяперашняй выставы нарадзілася якраз тады, калі мастак адпачываў у Нясвіжы і, па старой звычцы, замалёўваў краявіды старажытнага горада. Захапіўшыся архітэктурнай прыгажосцю, Стальмашонак зацікавіўся таксама даўняй гісторыяй Нясвіжа і ягонымі былымі гаспадарамі — Радзівіламі. Так пачалася работа над сучаснымі партрэтамі магнатаў старадаўняй Беларусі.

Па прызнанні мастака, ён падзяляе думку драматурга Аляксея Дударова, што «ў Беларусі багатая гісторыя, і няма толькі свайго Шэкспіра, каб яе ўвасобіць у мастацкіх вобразях». Уладзімір Стальмашонак таксама натхняе прыклад польскага жывалісца Яна Матэйкі, які яшчэ ў XIX стагоддзі стварыў шэраг запамінальных палотнаў, прысвечаных яркім

Уладзімір Стальмашонак.

падзеям гісторыі свайёй краіны. Як лічыць Стальмашонак, Беларусь пакуль яшчэ чакае свайго Матэйку. У дзень адкрыцця выставы наведальнікі ганаровыя госці — сябры і калегі мастака, дзеячы беларускай культуры. Яны скарысталіся нагодай, каб павіншаваць Уладзіміра Іванавіча з нядаўнім 70-гадовым юбілеем, а таксама выказалі свае думкі пра ягоныя новыя работы. «Я ўражаны тым, што з парт-

Ці не стане вечарына Ізі Харыка апошняй у Дomes літаратара?

На гэты месяц у сталічным Дomes літаратара былі запланаваныя шматлікія творчыя вечарыны, і, бадай, галоўная з іх — 100-ыя ўгодкі яўрэйскага паэта Ізі Харыка. Але ж з 1 сакавіка распараджэннем прэзідэнта Дом літаратара як культурная ўстанова спыніў сваё існаванне і набыў новы статус — «Административный корпус при ГХУ УД администрации президента». Начальнікам корпуса была прызначаная Т.Гурко, былы метадыст Дома літаратара, якая восем гадоў таму, на падставе рашэння прафсаюза на сходзе калектыву, з вялікім скандалам была звольненая з працы. Цяпер Т.Гурко паставіла ўмовы: альбо за кожную вечарыну Саюз пісьменнікаў будзе сплачваць грошы на рахунак адміністрацыі прэзідэнта, альбо праводзіць мерапрыемствы на ганку.

Творчыя вечарыны беларускіх пісьменнікаў давялося перанесці ў іншыя месцы. А пытанне аб правядзенні вечарыны Ізі Харыка «паўстала рубам». Ісці на канфлікт з Аб'яднаным яўрэйскім абшчынаў і амбасадар Ізраіля начальнік Адміністрацыйнага корпуса не адважылася і дала дазвол на правядзенне вечарыны.

Вялікая зала, у якой мелася адбыцца вечарына, пасля наўмысна распачатага рамонта нагадвала будаўнічую пляцоўку. Дзесяць гадоў таму на 90-ыя ўгодкі Ізі Харыка, калі яўрэй-

ская грамадскасць упершыню на поўны голас заявіла аб сваіх праблемах, адміністрацыя Дома літаратара баялася правакацыі, але на гэты раз паўстала іншая задача: як прывесці ў належны стан памяшканне. Дзякуючы карпатлівай працы загадчыцы метадычнага аддзела І.Марачкінай і супрацоўнікаў Дома літаратара, сцэна і зала былі падрыхтаваныя, і 17 сакавіка а 18-ай гадзіне сюды пачалі збірацца прыхільнікі паэтычнага таленту Ізі Харыка.

Чакаемага аншлагу, які назіраўся на ранейшых вечарынах з удзелам яўрэйскіх аб'яднанняў, не адбылося. Гледачы пераважна сталага ўзросту павольна займалі месцы ў зале. 100-ыя ўгодкі класіка яўрэйскай літаратуры не маглі абмінуць і беларускія літаратары. За пяць хвілінаў да пачатку са службовага ўваходу зайшоў Народны пісьменнік Беларусі Іван Шамякін. Калі на сцэне з'явілася супрацоўніца тэлебачання і гучна абвясціла: «Каб зняць карцінку, вам патрэбна сесці шчыльна!», Іван Пятровіч крыху памарудзіў перад камерай, але ж сеў у першым радзе. Ніл Гілевіч доўга не разважаў і прысеў у крэсла другога раду (ён пачаў займаць гэтак месца пасля таго, як пакінуў пасаду першага сакратара СП). Крыху нятульна адчуваў сябе цяперашні старшыня СП Беларусі Васіль Зуёнак, абраны вядучым вечары-

Ізі Харык нарадзіўся ў 1898 годзе ў мястэчку Зембін у сям'і шайца. У 1927 годзе скончыў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт і пачаў працаваць у яўрэйскіх газетах Расіі і Беларусі. З 1928 па 1937 год Ізі Харык працаваў рэдактарам часопіса «Штэрн» у Мінску, пісаў вершы і артыкулы на яўрэйскай, беларускай і рускай мовах. Аўтар больш як 10 кнігаў. У 1937 годзе І.Харык быў арыштаваны і загінуў у пастаруках НКВД. Пасмяротна рэабілітаваны ў 1956 г.

ны. Быццам бы і гаспадар, але ж з 1 сакавіка як госьць ва ўласнай хаце. У адрозненне ад мэтараў беларускай літаратуры, годна выглядаў публіцыст і журналіст Сямён Букчын. Пачуўшы слова «Шалом», ён прайшоў праз усю залу і заняў месца паблізу рабіна Мінскай сінагогі.

Вечарына распачалася традыцыйна. Васіль Зуёнак азнаёміў прысутных са старажытнай гісторыяй яўрэйскага народа і тых галінаў яго культуры, якія прыхіліліся на беларускіх землях. Але ж, каб асабліва не засяроджваць на сабе ўвагу, перадаў слова другому вядучаму — архітэктару Леаніду Левіну. У сваю чаргу Леанід Мэндэльвіч выказаў удзячнасць арганізатарам вечарыны, кіраўніцтву СП і ўсім прысутным. Пра жыццё і творчасць паэта Ізі Харыка распавёў яго-

ны творчы паслядоўнік паэт Рыгор Рэлес, які працягвае традыцыі свайго духоўнага настаўніка. Вязень сталінскіх лагераў паэт Сяргей Грахоўскі нагадаў прысутным пра апошнія дні Ізі Харыка, які быў расстраляны ў 1937 годзе. У той дзень разам з Ізі Харыкам загінулі дваццацца беларускіх літаратараў.

Увесь вечар гучалі вершы Ізі Харыка ў перакладзе на беларускую мову. Але ж таго эмацыйнага ўздыму, які назіраўся на ранейшых вечарынах, ужо не адчуваўся.

На заканчэнне афіцыйнай часткі вечарыны слова ўзяла ўдава Ізі Харыка. Яна пачала выказаць словы вялікай удзячнасці ўсім, каму магчыма, у тым ліку і прэзідэнту Лукашэнку, толькі за што — нішто з прысутных не зразумеў.

Мікола КАЧАН

АФІША

Фестываль юнай музыкі

З 23 па 29 сакавіка ў Мінску пройдзе фестываль «Мастацтва — дзецям і моладзі», галоўныя падзеі якога павінны адбыцца ў Канцэртнай зале філармоніі. 23-га пад мастацкімі кіраўніцтвам народнага артыста СССР Віктара Роўды тут пройдзе 5-е харавое свята школаў Мінска. 24-га выступяць скрыпачы з Расіі Аляксея Нагавіці і Антон Сарокаў і з Украіны — Ганна Савіцкая, якія будуць іграць разам з Дзяржаўным акадэмічным сімфанічным аркестрам Беларусі.

Бадай, самымі цікавымі ў гэты дні будуць канцэрты «своерасадна» — «Фестывалю ў фестывалі»: 26 і 27 сакавіка ў Канцэртнай зале філармоніі будзе прадстаўленая дзіцячая эстрадная песня Беларусі. Маленькія «зоркі эстрады» з розных гарадоў і вёсак краіны выступяць у суправяджэнні самога Канцэртнага аркестра Міхаіла Фінберга.

У Зале камернай музыкі 24 сакавіка дадуць канцэрт маладыя музыканты А.Яцына (скрыпка) і Ц.Сергееня (фартэпіяна).

ТЭАТРЫ
У Тэатры імя Янкі Купалы 20 сакавіка пройдзе «Лес». 21-га ў кулаўцаў прэм'ера — «Інтымны тэатр Еўсцігнэ Міровіча», імпрэза, прысвечаная 120-годдзю дня нараджэння заснавальніка тэатра. У нядзелю, 22 сакавіка пройдзе ажно тры спектаклі — «Карлік Нос» (11:30) і «Лэдзі Невіннасць» (19:00) на Вялікай сцэне і «Крывавае Мэры» — на Малой сцэне. 23

сакавіка — «Нежанаты мнагажэнец», 25 і 26 — «Памінальная малітва» і 26-га — таксама «Чароўная ноч» (Малая сцэна).

Рускі тэатр запрашае паглядзець 20-га «Свабодны шлюб», 24-га пройдзе «Ад'ютант-Ша Яго Вялікасці», 25-га — «Мадам, месце і...», 26-га — «Амфітрыён». У Маладзёжным тэатры 20 і 21 сакавіка «Сакрэт Шахразад», 24-га — «Прышоў мужчына да жанчыны», 26-га — «Я жадаю быць каханай». На «Вольнай сцэне» 24 сакавіка — «Vita brevis, або Нагавіцы Святога Георгія», 25-га — «Рычард», 26-га — «Лекар паняволі». Тэатр-студыя кінаакцёра прадстаўляе 20 і 21 сакавіка «Айседора. Танец каханя», а 22-га — «Таланты і поклоннікі».

У Тэатры оперы і балета 20 сакавіка балет «Рамэо і Джульета». 21-га раницай опера для дзяцей «Чароўная музыка», а увечары для дарослых — «Травіята». 22-га раницай балет «Тры парсючкі» і а 19-й гадзіне вечарына аднаактоўных балетаў — «Вясна свяшчэнная» і «Карміна Бурана». 24 сакавіка пройдзе опера «Чароўная флейта». 25-га ў 11:30 балет «Чыпаліна», а увечары — таксама балеты, «Кругаверць» і «Прывал кавалерыі». 26-е сакавіка таксама будзе днём оперы, раницай — «Кот у ботах», увечары — «Яўген Анегін».

Тэатр музычнай камедыі чакае вас 21 сакавіка на «Вясёлым удаву», у нядзелю, 22-га раницай

пройдзе музычная казка «Прыгоды ў замку алфавіт», а увечары — «Марыца», 24-га — «Цыганскі барон», 25-га — вечарына балетаў («Шапэяна», «Кармэн-сьюіта» і «Новыя амазонкі» на музыку славагана «Балеро» М.Равэля). 26 сакавіка — класічная аперэта «Прынцэса цырка».

КАНЦЭРТЫ, КОНКУРСЫ

Генадзь Хазанаў даўно ўжо ператварыўся з студэнта кулінарнага тэхнікума ў сапраўднага «юбілейнага генерала». Ён абавязкова выступае з адмысловымі гумарыстычнымі мініяцюрамі на юбілеях літаральна ўсіх паважаных прадстаўляе 20 і 21 сакавіка «Айседора. Танец каханя», а 22-га — «Таланты і поклоннікі».

У гэты ж дзень, 21 сакавіка, у Палацы культуры трактарнага завода дасць канцэрт наш папулярны гурт «Ляпис Трубецкой». Кошт квіткаў таксама 300 тысячаў, пачатак а 19-й гадзіне.

24 сакавіка ў памяшканні Тэатра імя Янкі Купалы пройдзе тэатральны конкурс «Прызнанне ў каханні». Пачатак а 19-й гадзіне. Квіткі каштуюць ад 50 да 80 тысячаў рублёў.

Ганна ШЫМЕЛЕВІЧ

ПАНЯДЗЕЛАК

23 САКАВІКА

07.00 Добroe утро, Беларусь! 08.00 Резонанс. 08.50 Телебарометр. 09.05 «Сегодня с вами...» 09.40 Мультфильм. 09.50 «Песню берите с собой».

ОРТ 17.00, 23.55 Новости. 17.20 «Роковое наследство». 18.00 Погода. 18.05 Час пик. 18.30 Угадай мелодию. 19.00 «Человек в маске».

АЎТОРАК

24 САКАВІКА

07.00 Добroe утро, Беларусь! 08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 00.25 Новости. 08.15 «Сегодня с вами...» 08.50 Музыкальный антракт.

«И смех, и беда». Х/ф. 22.55 Международные спортивные новости. 23.15 Белорусский КВН в Балтии.

СЕРАДА

25 САКАВІКА

07.00 Добroe утро, Беларусь! 08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.45 Новости. 08.15 «Сегодня с вами...» 08.50 Музыкальный антракт.

09.55 «Зал ожидания». 8-я с. 11.15 «Вместе». 14.20 «Классная компания». 15.15 Зов джунглей.

ЧАЦВЕР

26 САКАВІКА

07.00 Добroe утро, Беларусь! 08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 00.05 Новости. 08.15 «Сегодня с вами...» 08.50 Музыкальный антракт.

15.10 Волшебный мир, или Синема. 15.40 «Новые приключения Робин Гуда».

ПЯТНИЦА

27 САКАВІКА

07.00 Добroe утро, Беларусь! 08.00, 13.00, 15.00, 18.00, 00.05 Новости. 08.15 «Сегодня с вами...» 08.50 Музыкальный антракт.

«Риск-версия». ОРТ 08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости. 08.15, 17.20 «Роковое наследство».

берн. 10.30 «Кумиры». 11.05 «Петербургские портреты». 11.30 Программа передач. 11.35 Спектакль «Свадьба Крепинского».

09.05 «Зал ожидания». 7-я с. 11.15 «Вместе». 14.20 «Розовая пантера». 14.45 Мультфильм.

07.00 Программа передач. 07.05, 13.00, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.20 Мультфильм.

23.10 Подиум д'арт. 23.35 Лучшие игры НБА. 00.15 Прогноз погоды. 00.20 Товары — почтой.

«Риск-версия». ОРТ 08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости. 08.15, 17.20 «Роковое наследство».

го» с В. Шендеровичем. 11.00, 13.00, 15.00 Сегодня днем. 11.20 «Старый телевизор».

«Дубровский». 2-я с. 22.10 Марис Лиела, который вдали... 23.20 Программа передач.

07.00 Программа передач. 07.05, 13.00, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.20 «Теленовеллы».

23.10 Подиум д'арт. 23.35 Лучшие игры НБА. 00.15 Прогноз погоды. 00.20 Товары — почтой.

«Риск-версия». ОРТ 08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости. 08.15, 17.20 «Роковое наследство».

10.30 «Сумеречная зона». Д-13. 12.10 «В постели с врагом».

07.00 Программа передач. 07.05, 13.00, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.20 Мультфильм.

07.00 Программа передач. 07.05, 13.00, 19.30, 23.00 Новости культуры. 07.20 Мультфильм.

23.10 Подиум д'арт. 23.35 Лучшие игры НБА. 00.15 Прогноз погоды. 00.20 Товары — почтой.

«Риск-версия». ОРТ 08.00, 11.00, 14.00, 17.00, 23.00 Новости. 08.15, 17.20 «Роковое наследство».

фактор». 17.45 Золотой фонд. 19.00 Самбо. Мемориал А. Харлампиева.

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00

07.00, 13.00, 19.00 Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 10.00, 11.00, 13.05, 14.00, 16.00, 17.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00

8

Даты і лёсы

20 сакавіка

43 да н.э. Нарадзіўся выдатны рымскі паэт Авідый (Публій Авідый Назон). Ён пісаў: «Законы для таго патрэбныя, каб наймацнейшы не усё мог сабе дазволіць».

1898. Памёр вядомы рускі мастак Іван Шышкін. У ягонай спадчыне — каля 25 краявідаў Беларусі (частка з іх захоўваецца ў нашым Нацыянальным мастацкім музеі).

1987. У шатландскім г. Тэйсайд памерла сусветная рэкардсменка па лоўлі мышэй — кошка Таўзер. Падлічана, што за свае 24 гады яна перадумала 28.899 мышэй — у сярэднім па тры штодня.

21 сакавіка

Міжнародны дзень барацьбы з расізмам.

1685. Нарадзіўся влікі нямецкі кампазітар Ёган Себасцьян Бах. На працягу 300 гадоў з роду Бахаў выйшлі 53 вядомыя музыканты. Пры жыцці кампазітара былі апублікаваныя толькі 12 з некалькіх сотняў ягоных твораў. Геній Баха прызналі толькі праз паўстагоддзя пасля ягонай смерці.

1840. Нарадзіўся выдатны паэт, удзельнік паўстання 1863 г. Францішак Багушэвіч. Ён пачаў называць нашу Бацькаўшчыну не Літвой, як раней, а Беларуссцю.

1871. Бісмарк адкрыў першае паседжанне парламента новастворанай Германскай імперыі. У гэты ж дзень у 1933 г. Гітлер адкрыў першую сесію рэйхстага нацыскай Германіі.

1927. Польскія ўлады забаранілі дзейнасць Беларускай сялянска-работніцкай грамады, якая налічвала больш за 100 тыс. сяброў; урад Пілсудскага баяўся народнага паўстання ў Заходняй Беларусі.

22 сакавіка

1727. Ад атручвання ртуццю падчас алхімічных доследаў памёр влікі англійскі фізік і астраном Ісаак Ньютан.

1895. У парыйскай кавярні адбыўся першы кінасеанс. Браты Люм'ер паказалі фільм пра тое, як рабочыя іхняй фабрыкі ў Ліёне выходзяць на абедзенны перапынак.

1925. У авіякатастрофе непдалёк Тбілісі загінуў адзін з кіраўнікоў устанавлення савецкай улады ў Беларусі Аляксандр Мяснікоў.

1943. Карнікі спалілі вёску Хатынь. Загінулі 149 чалавек, у тым ліку 75 дзяцей.

1948. Нарадзіўся англійскі кампазітар, аўтар знакамітых мюзіклаў «Ісус Хрыстос — суперзорка», «Прывід оперы», «Эвіта» ды інш. Эндру Лойд Ёзбер.

23 сакавіка

1793. Сенат Расійскай імперыі выдаў указ пра стварэнне Мінскай губерні.

1982. Падчас паездкі па Узбекістане ледзь не загінуў генсек КПСС Леанід Бражнеў. На ташкенцкім авіязаводзе, дзе ён сустракаўся з рабочымі, пад цяжарам соцень людзей на яго абвалілася рыштэванні. Ахоўнікі выцягнулі Бражнева з пераломам ключыцы і парваным вухам.

Падрыхтаваў Юрась БАРЫСЕВІЧ

Пакаялася ў міліцыі

У міліцыю Быхаўскага раёна Магілёўскай вобласці звярнулася мясцовая жыхарка і паведамліла, што яна забіла сваю знаёмую.

Гэта адбылося ў 1995 годзе. Жанчына забіла сваю ахвяру ўдарам малатка і скінула ў Днепр. Забітая з тых часін лічыцца як знікшая без звестак. Забойца патлумачыла, што яна вырашыла прызнацца, бо тры гады «мучыла сумленне». Яе заяву ў любы выпадку павінна правярыць міліцыя. Але гэта даволі цяжка — бо цела забітай дагэтуль так і не знойдзена.

Іван ЗАСАДА

Такія вось «дзеткі»

На 19% вырасла з пачатку года дзіцячая злачыннасць у Магілёўскай вобласці. Па гэтым паказчыку Магілёўшчына даўно трымае сумнае лідэрства ў краіне.

Як паведаміў пракурор абласной пракуратуры Валерый Цупікаў, у вобласці адбылося рэзкае амаладжэнне злачыннасці (на ўліку цяпер стаіць 1.391 чалавек ва ўзросце ад 13 да 15 гадоў). Самы вялікі ўнёсак даюць прафэтэхвучылішчы. Напрыклад, у Бабруйскам ПТВ дэкаратаўна-прыкладнога мастацтва трое вучняў учынілі забойства, 6 разбойных нападаў, 7 хуліганстваў з выкарыстаннем зброі, 11 крадзяжоў. Трэць усіх злачынстваў «дзеткі» ажыццяўляюць у п'яным стане. Павялічылася і колькасць непаўналетніх пацыентаў урача-венеролага — амаль 500 чалавек да 18 гадоў па вобласці мусілі лячыцца ад венеральных хваробаў. 35-ці пацыентам няма і 14 гадоў.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

БелаПАН

Смяротны прысуд

Магілёўскі абласны суд вынес смяротнае пакаранне Віктару Хомчанку, жыхару райцэнтра Клімавічы.

На яго рахунку — цэлы шэраг жорсткіх згвалтаванняў непаўналетніх, а адна са сваіх ахвяр, ён забіў. В.Хомчанка да апошняга змагаўся за сваё жыццё, адмаўляючы нават відавочныя ўлікі. Суд палічыў абсалютна даказанымі тры злачынствы з цэлага шэрагу згвалтаванняў.

Грымучы кактэйль-бар

У райцэнтры Асіповічы Магілёўскай вобласці адбыўся выбух у мясцовым кактэйль-бары.

Выбух быў такой сілы, што ў гасцініцы павыляталі шыбы. На шчасце, ніхто з людзей не пацярпеў. Міліцыя не сумняваецца, што гэта відавочна крымінальнае здарэнне. Бар належыць прыватнай фірме, і следства мяркуе, што з дапамогай выбуху хента хацеў паўплываць на камерсантаў.

Іван ЗАСАДА

Амонавец забіў прапаршчыка

У Кобрыне, у рэстаране мясцовай гасцініцы «Беларусь», амонавец забіў ваеннаслужачага Віктара Васілюка.

Падчас разборкі паміж кампаніямі адзін з удзельнікаў канфлікту выхапіў пісталет і стрэліў Васілюку ў шыю. На месца здарэння прыбылі міліцыя і ўрачы. Аднак выратаваць жыццё маладому прапаршчыку не ўдалося. Амонавец жа спачатку нават адмаўляў свой удзел у канфлікце...

Хто быў правы, хто вінаваты, а таксама чаму супрацоўнік міліцыі знаходзіўся ў нерабочы час пры баявой зброі, высветліць следства.

БелаПАН

Кошты рэкламнай плошчы ў газеце НАВІНЫ

у рэкламным блоку	40 000 руб./см²
на асобнай паласе	60 000 руб./см²
у тэлевізійнай праграме	60 000 руб./см²
на першай паласе	80 000 руб./см²

Тэлефон для давадак: 236-24-41

КАДРЫ

СУБОТА

28 САКАВІКА

БТ 07.00 **Добroe утро, Беларусь!** 08.00 **15.00** **Новости. 08.20** «Дом собаки». 09.10 **Мультифильм.** 09.20 **Здоровье. 09.50** **Столица. 10.45** «Все нормально, мама!» 11.20 **Компьютерный полигон.** 11.40 **Вершина мира.** 12.05 **Сделано в Беларуси.** 12.20 **Четвертое измерение. 12.45** **Концертный сезон.** На XII съезде Союза композиторов Беларуси. 13.50 **«Позная себ».** 14.15 **Телеспорт. 15.15** «Улыбка Белой королевы». Телепредставление. 16.15 П.И.Чайковский. «Размышление». 16.20 «Лабиринт». Телеспектакль. 16.50 **Ток-шоу «Эта моя работа».** 17.20 «Родня». Х/ф. 18.55 «Песню берите с собой». 19.45 «Из достоверных источников». 20.05 **Ток-шоу «Карамболь».** 20.40 **Кольбельная.** 21.00 **Панорама.** 21.50 «Коварные красоти». Х/ф. 1-я и 2-я с. 23.20 **Видимо-невидимо. 00.20** **Третий тайм. 00.40** **Белорусский хит-парад.** 00.55 **Бон тон.**

ОРТ 07.00 «Друг мой, Колька!». Х/ф. 08.30 **Мультифильм.** 08.40 **Лотто-Миллион.** 08.45 **Слово пастыря. 09.00, 14.00, 17.00** **Новости. 09.10** **Домашняя библиотека.** 09.30 «Чердачок Фруттис». 10.05 «Каламбуры». 10.40 **Смак.** 11.00 **Возвращение Третьяковки.** 11.25 **Умники и умницы.** 12.15 «Мой младший брат». Х/ф. 14.20 «Дивилизация». 14.50 **Мультифильм.** 15.35 **В мире животных. 16.15** «Как это было». 17.15 **Погода.** 17.25 «Спрут-4». 19.10 **Джентльмен-шоу. 19.45** **Спокойной ночи, малыши!** 20.00 **Время. 20.55** «Охотники за привидениями-1». Х/ф. 23.00 «Джульетта и духи». Х/ф. 01.25 **Программа передач.**
РОССИЯ 06.00 **Утренний экспресс. 06.50** **Утро крестьянина. 07.15** **Прогноз погоды. 07.20** **Мультифильм. 07.50** «Кучугуры и окрестности». Д/ф. 08.45 «Позвоните Кузе». 09.15 **Добroe утро, страна.** 10.00 **Вовремя. 10.30** **Почта РТР. 11.00** «Новые приключения капитана Врунгеля». Х/ф. 12.25 «У всех на устах». 13.00, 19.00 **Вести. 13.30** **Люди и день-**

ги. 14.00 **Федерация. 14.55** **Футбол. Чемпионат России. «Зенит» (Санкт-Петербург) — «Спартак» (Москва).** 16.55 **Прогноз погоды. 17.00** **Совершенно секретно. 17.55** **Моя семья. 19.30** **Поборности в субботу. 19.55** «Аншлаг». 21.05 «Замужем за мафией». Х/ф. 22.55 **Прогноз погоды. 23.00** **Концерт В.Преснякова «Открытая дверь».**
КУЛЬТУРА 09.00 **Программа передач. 09.05** **Окно в природу. 09.35** «Лидочка». Х/ф. 10.35 **Ток-шоу «Наобум».** 11.05 «Стать хореографом». Д/ф. 11.20 «Тени». Х/ф. 12.45 **Ортодокс. 13.00, 21.00** **Новости культуры. 13.20** **Спектакль «Зыковы». Ч. 1-я. 14.35** **Новости дня. Хроника человечества. 14.50** «Поэт в России больше, чем поэт». 15.15 «Сто фильмов о Москве». Д/ф. 15.30 С.Рахманинов. «Всенощная». 16.10 «Вспышка». **Новости фестивального кино. 16.30** «Личное дело». Вл.Крайнев. 17.00 **Новости. 17.05** «2003». 17.10 **Блеф-клуб. 17.45** **Александр Пушкин. Версия 1998 года. 18.35** **Чудо-сказка. 18.50** «Вокзал мечты». 19.30 «Машина моды». Д/ф. Ч.1-я.

20.25 «Кто там...» 20.55 **Программа передач. 21.20** «Мавзолей на набережной». Худ.-публ. ф. 22.15 **Музыкальный экскронт. 22.25** «Чужая жена и муж под кровавыми». Х/ф.
НТВ 07.00 «Антоша Рыбкин». Х/ф. 08.00 **Мультифильм.** 08.30 «Горещ». 09.00 **Сегодня утром. 09.10** «Чистосердечное признание». 09.30 «Пойми меня». 10.00 «Зена — королева воинов». Х/ф. 10.45 **От «Винта!» из Майами».** 11.00 «Рейтинг прессы» с А.Герасимовым. 11.30 «Золотой грамфон». 11.45 **Мультифильм. 12.00** **Хоккей. Чемпионат России. 14.30** **Своя игра. 15.00** **Сегодня днем. 15.15** **Телеигра «Ключи от форта Байяр».** 17.00 **Дог-шоу. 17.30** **Герой дня без галстука. 18.00, 21.00** **Сегодня вечером. 18.30** «Итого». 18.50 «Служанка». Х/ф. 20.45 **Куклы. 21.35** **Намедни-76. 22.25** «Жених из Майами». Х/ф. 23.45 «Футбольный клуб» представляет чемпионат России. 1-й тур. 00.20 «Про это».
НТВ+
НАШЕ КИНО 09.00 «Интервенция». 10.45 «Кот в

сапогах». 11.15 «Драма из старинной жизни». 12.35 «О бедном гусаре замолвите слово». 15.05 «Очи черные». 2 серии. 17.00 «Удар! Еще удар!» 18.30 «СВ. Спальный вагон». 20.00 «Гори, гори, моя звезда...» 21.30 «СекСказка». 22.45 **Завтра в программе.**
МИР КИНО 09.30 **Сегодня в программе. 09.35** «Соперники: полицейские истории». 2-я с. 11.10 «Презумпция невиновности». Д-17. 13.15 «Сквозь строй». Д-17. 15.00 «С меня хватит!». Д-17. 16.50 «Я беру этих мужчин». 18.20 «Соперники: полицейские истории». 2-я с. 19.15 «Оскар». Люди, годы, фильмы. К 70-летию премии Американской академии кинематографических искусств и наук. 19.45 «Нет прощения». 21.55 «Салют Джаггера». 23.40 «Для мальчиков».
СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ 06.00 **Автогонки из мировой серии PPG CART. 08.30** **Новости. 08.45** **Аэробика. 09.10** **Баскетбол. Матч чемпионата НБА. «Орландо Мэджик» - «Хьюстон Рокитс». 11.10** **Новости.**

11.30 **Конькобежный спорт. Чемпионат мира. 14.15** **Новости. 14.30** **Уроки. 14.45** **Большой ринг. 16.00** **Журнал ФИФА. 16.30** «Мир паруса». 16.55 **Плавание. Кубок мира. 19.00** **Новости. 19.15** **Программа передач. 19.20** **Футбол. Матч чемпионата России. «Ростсельмаш» - «Ротор». 21.10** **Спортивная гимнастика. Кубок мира. 23.10** **Новости. 23.40** **Каратэ-кекусинкай. Чемпионат России.**
МУЗЫКА
ДЕНЬ РУССКОЙ МУЗЫКИ 07.00, 13.00, 19.00 **Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.05, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00** **Русский час. 19.05** «Русский час» с гостем в студии.
В-Й КАНАЛ 15.00 **Джоис Майер «Жизнь в слове».** 15.30 **Уроки французского. 16.00** «Огниенная зона». Х/ф. 19.00 **Мультифильм. 19.55** **Видеотовары. 20.00** «Рисовальщик». Х/ф. 1-я ч. 21.30 **Суперзвезда Голливуда. Харрисон Форд. 21.55** **Недвижимость и строительные материалы. 22.00** «Свидетель». Х/ф.

НЯДЗЕЛЯ

29 САКАВІКА

БТ 07.00 **Добroe утро, Беларусь!** 08.00 **15.00** **Новости. 8.20** «Дом собаки». 9.15 «Все про все» на каникулах. 9.40 **Мультиклуб. 10.10** **Туробъектив. 10.35** «Все нормально, мама!» 11.10 **Белорусский дом. 11.40** **Марсово поле. 12.05** «Ах, водовиль, водовиль...» Х/ф. 13.10 «Бенефис». Народный артист РБ Михаил Петров. 14.05 **Олимп. 14.20** «Золотые ключи». 15.20 **Сельчане. 15.45** **Силач. 16.25** **Зорная роща. 17.05** «Ты — мне, я — тебе». Х/ф. 18.30 **Теленавигатор. 18.50** **Международный день театра. Празднование в Национальном академическом театре им.Я.Купалы. 19.40** **Кольбельная. 20.00** **Резонанс. 20.50** **Телебарометр. 21.05** **Стадион. 21.30** «Антуан и Антуанетта». Х/ф. 23.00 **Премьера песни. 23.15** «В джазе только девушки». 23.40 «Путь без следов?» 00.10 «Бархатный сезон».
ОРТ 06.40 «Сказка странствий». Х/ф. 08.25 «Утине истории». 08.55 **Спор-**

тлото. 09.00, 14.00, 22.40 **Новости. 09.10** «Непутевые заметки». 09.30 **Пока все дома. 10.10** **Утренняя звезда. 11.00** **Армейский магазин. 11.30** **Играй, гармонь любимая!** 12.00 **Крестыянские ведомости. 12.30** «Подводная одиссея команды Кусто». 13.25 **Смехопанорама. 14.20** **Клуб путешественников. 15.05** **Футбольное обозрение. 15.40** «Новые приключения Винни-Пуха». «Чип и Дейл спешат на помощь». 16.35 «Колесо истории». 17.20 «Ералаш». 17.40 **Погода. 17.50** **КВН-98. 19.55** **Киноафиша. 20.00** **Время. 20.35** «Похождения гусара». Х/ф. 22.55 «Двойной обман». Х/ф. 00.45 **Программа передач.**
РОССИЯ 06.00 **Утренний экспресс. 06.50** **Служу Отечеству. 07.15** **Прогноз погоды. 07.20** **Мультифильм. 07.35** «Кучугуры и окрестности». Д/ф. 08.30 «Позвоните Кузе». 09.00 **Добroe утро, страна. 09.45** **Сам себе режиссер. 10.15** **Русское лото. 11.00** **Маски-шоу. 11.45** «Там-там». 12.35 **Мир книг с Л.Куралевым. 13.00, 19.00** **Вести. 13.30** **Пульс. 14.00** **Парламентский час. 14.55**

«Закон и порядок». 15.45 **Мультифильм. 16.00** «Естественный отбор». Д/ф. 16.55 **Почта РТР. 17.05** **Очевидное — невероятное. 17.35** **Старая квартира. 19.00** **Зеркало. 20.05** **Урамыс Орт с Г.Хазановым. 21.05** **Театр + «ТВ». 21.55** «Абзац». 22.50 **Сиреневый туман. 23.30** **Прогноз погоды. 23.35** «Розенкранц и Гильденстерн мертвы». Х/ф.
КУЛЬТУРА 09.00 **Программа передач. 09.05** «Несколько историй, случившихся в природолюбивом харчевне». Х/ф. 09.30 **Мультифильм. 10.30** **Короче говоря. 10.50** «Старое танго». 11.20 «Студбюро». Тележурнал. 11.40 «Жюль Верн». Ч.2-я. 12.30 **Вспомяина Драгунского. 13.00, 21.00** **Новости культуры. 13.20** **Спектакль «Зыковы». Ч.2-я. 14.35** **Волебуший чемадан. 14.50** **Окно с видом на город. 15.00** **Новости дня. Хроника человечества. 15.15** **Петербургский гурама. 15.30** **Светская хроника. 15.45** **Книжный кладезь. 16.00** **Парадоксы истории. 16.30** «Положение вещей». 17.00 **Новости. 17.05** «2003». 17.15 **Люди в моде. 17.30** «Тихий вечер...» В.Тодоровский. 18.00 «15 подъезд».

17.30 **Театру им. Моссовета — 75. 19.25** **Чудо-сказка. 19.40** «Машина моды». Д/ф. Ч.2-я. 20.20 «Три сестры». Х/ф. 23.25 **Программа передач.**
НТВ 07.00 «Леночка и виноград». Х/ф. 08.00 **Мультифильм. 08.30** «Горещ». 09.00 **Сегодня утром. 09.10** **Полицейские будни. 09.30** «Пойми меня». 10.00 «Зена — королева воинов». Х/ф. 10.45 **От «Винта!» из Майами».** 11.00 **Большые деньги. 11.25** «Устами младенца». 11.55 **Век футбола. 12.25** «Последняя волна». Х/ф. 14.00 «Русский век». 14.30 «Криминальная Россия. Современные хроники». Д/ф. 15.00 **Сегодня днем. 15.15** «Нью-Йорк. Центральный парк». 16.10 «Айк и Монти. Генералы на войне». 17.00 **Итого. Предисловие. 17.30** «Аэропорт». Х/ф. 20.00 **Итого. 21.00** «Спина и спине». Х/ф. 22.50 **Итого. Ночной разговор. 23.20** **Итого. Спорт. 23.50** «Байки из склепа».
НТВ+
НАШЕ КИНО 09.00 «Очи черные». 2 серии. 10.55 «Удар! Еще удар!» 12.30 «СВ. Спаль-

ный вагон». 14.00 «Гори, гори, моя звезда...» 15.30 «Мичман Панин». 17.00 «Анна на шее». 18.20 «Ипподром». 19.50 «Русский регтайм». 21.20 «Мастер Востока». 22.45 **Завтра в программе.**
МИР КИНО 09.30 **Сегодня в программе. 09.35** «Соперники: полицейские истории». 2-я с. 10.30 «Оскар». Люди, годы, фильмы. К 70-летию премии Американской академии кинематографических искусств и наук. 11.00 «Нет прощения». 13.10 «Для мальчиков». 15.30 «Салют Джаггера». 17.15 «Соперники: полицейские истории». 2-я с. 18.10 **Мотор! На съёмочной площадке фильма «Беглец».** 18.30 «Беглец». 20.40 «Герцогиня и лис из городка Дертуотер». 22.25 «Северная звезда». 23.50 «Интервью с вампиром: хроники вампира». Д-17.
СПОРТИВНЫЙ КАНАЛ 06.00 **Программа передач. 06.05** «Футбольный клуб» представляет чемпионат России. 1-й тур. 06.50 **Новости. 07.20** **Аэробика. 07.45** **Футбол. Чемпионат Испании. 09.40** **Баскетбольное обозрение НБА. 10.25** **Конь-**

кобежный спорт. Чемпионат мира. 13.30 **Новости. 13.45** **Профессиональный бокс. Бой за звание чемпионки мира в тяжелом весе. Леннокс Льюис — Шеннон Бригс. 16.55** **Футбол. Чемпионат Италии. 18.50** **Шахматное обозрение. 19.20** **Новости. 19.35** **Программа передач. 19.40** **Спортивная гимнастика. Кубок мира. 22.40** **Новости. 22.55** **Плавание. Кубок мира.**
МУЗЫКА
ДЕНЬ ЗАРУБЕЖНОЙ МУЗЫКИ 07.00, 13.00, 19.00 **Прогноз погоды. 07.05, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.05, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.05, 20.00, 22.00, 23.00, 00.00** **Музыка из-за бугра. 21.00** **Жизнь за бугром.**
В-Й КАНАЛ 15.00 **Музыкальная программа. 15.30** **Today. 16.00** «НЛО и близкие контакты». Д/ф. 16.45 «Горный огонь». Х/ф. 18.15 **Муз.программа «Epsilon».** 19.00 **Мультифильм. 19.25** **Медицина и здоровье. 19.30** «Рисовальщик». Х/ф. 2-я ч. 21.00 **Новости «К-видео». 21.30** **Воскресный**